

Midagi pole teha, paistab, et meil seisab kohtuvaidlus ees.

TARMO LOODUS,
Viljandi ühendatud kutsekeskkooli direktor
LK 4

Meenutuste pinal

1877. aastal õnnistatud Liivimaa Gümnaasiumist Viljandi Kesklinna Koolini on olnud pikk tee. Kui kooliperega tähistati maja 135. aastapäeva sügisel, siis vilistlastega meenutatakse kadunud aegu homme.

LK 7

Endine maailmameister tuleb Viljandisse

Esmaspäeval algab maleturniir, mille sarnast pole Eestiski pikka aega olnud. Nädal aega kestvale võistlusele on tulemas kaheksa suurmeisterit ning nimekaim neist on eksmaailmameister Aleksander Halifman.

LK 10

Viljandi Uueveski puhkekeskust hooldama asunud osaühing on loonud veemõnude nautimiseks head võimalused.

ANNA AURELIA MINEV

TAASTAMINE

Uueveski Puhkekeskus tegi lagunenenud basseini korda

TOOMAS KOITMÄE
sakala@ajaleht.ee

Viimastel aastatel näguripäevi näinud Uueveski puhkekompleks hakkab uute omanike käe all taasipisi jalgu alla saama. Juba on inimestel võimalik nautida veemõnuseid kordatehtud ujumisbasseinis.

Uueveski Puhkekeskuse osaühingu juhatuse liikme Allar Tepparti sõnul ei piirdu ettevõtte ühe basseini, riietuskabiini ja haljasala korrastamisega, kuid täpseid tähtsuseid, millal võiks seal jälle näiteks võrkpallimängida, ta öelda ei sõandunud.

«Mõtteid on palju, aga praegu on rekonstrueerimiseks

plaanitud raha eest tehtud nii palju kui võimalik. Jõudumööda saab jälle edasi teha, see on selline pikk projekt,» rääkis Teppart.

Puhkekeskusest peaks saama ööbimisvõimalusega paik, aga selleni jõudmine võtab Tepparti sõnul veel tublisti aega. Esialgu tahetakse taastada kena suvituspaiga kuvand.

«Mulle on oluline, et inimesed käiksid basseinides ujumas või paneksid sinna hea meelega oma päevateki maha ja võtaksid päikest,» rääkis Teppart.

Rahulik peopaik

Osaühing maksab linnale lepingu järgi igal aastal ühe euro ning on kohustatud hoidma ujumisala kõigile avatuna ja basseiniid puhtana, samuti nende ümbrust korrapäraselt niitma. Seni on ettevõtte linna keh-

testatud nõuded täielikult täitnud.

Allar Tepparti sõnade kohaselt on juba praegu puhkekeskuse hoonetes võimalik üritusi korraldada, kuid kõiki soovijaid keskusesse pidutsema ei lasta. «Soovime taset tõsta ja hoida, seega peame olema veidi valivad, et mitte lasta hooned lõhkuda või muul moel rikkuda. Samas on kõik läbiarvake küsimus,» kõneles ta.

Need vähesed katusealustega lauad, mille lõhkujad olid basseini juures puutumata jätnud, on eemaldatud, sest need olid Tepparti sõnul väga kehvast seisusest. «Eks näe, kas neid annab taastada, aga ideaalis peaks sinna istumiseks tulema mingi püsivam lahendus. Puidust lauad, toolid ja katusealused ei kesta kahjuks suurema valveta alal üle kolme või nelja aasta,» nentis ta.

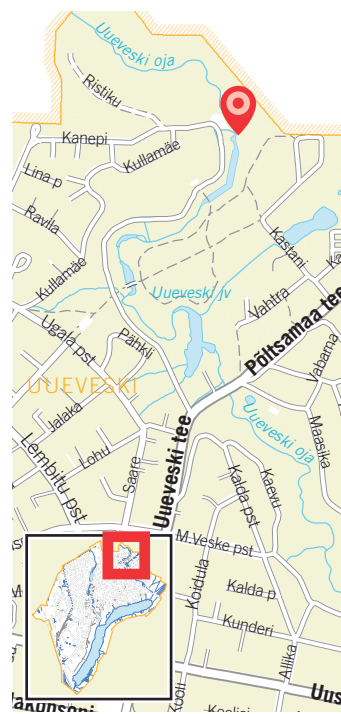
Teppart ise on sage Uueveski basseinides ujuja ja ta kinnitas, et osaühing ei ole läinud mõneks aastaks nalja tegema. «Sinna on juba tubli raha alla pandud ning usun kindlalt, et basseini ja nende ümbrus on väärt säilitamist ja hoonete abiga võimalised end ka majanduslikult ära tasuma.»

Ekh tuleb kohvik

Tepparti sõnul valmistab heameelt juba see, kui nooremad ja vanemad leiavad taas tee basseini juurde. «Küllastajate rõõmuks loodame järgmisel aastal väikese kohviku püsti panna,» lisas ta.

Viljandi linn on osaühinguga Uueveski Puhkekeskus sõlminud pikaajalise, 25 aasta pikkuse lepingu, mis annab ettevõttele muu hulgas õiguse tegelda kompleksis kõige puhkemajandusse puutuvaga.

PUHKEKESKUS

ILM

23°

Täna on vähese ja vahelduva pilvisusega ilm. Õhtupoolikul võib kohati hoovihma sadada. Puhub läänekaare tuul kiirusega 3–8 meetrit sekundis. Sooja on 18–23, Ida-Eestis kohati 25 kraadi. Viljandi järve temperatuur oli eile pärastlõunal 23 kraadi. Päike tõuseb Viljandis kell 4.14 ja loojub kell 22.27.

VILJANDIS

Toiduklubi tutvustab vegantoitu

Fellini toiduklubis saab täna algusega kell 19 kuulda ja maitsta vegan-toidu maailma.

Veiniõhtu

Kohvik Harmoonia kutsub külla täna kell 19.30, et veeta mõnus õhtu Austria veinide seltsis.

Salongkino näitab Rootsi filmi

Männimäe salongkinos linastub täna kell 20 Rootsi draama «Simon ja tammed». Eepiline lugu räägib kahe Göteborgi perekonna sõprusest eelmise sajandi keskel.

Retrodisko

Suure Venna pubis kuuleb täna alates kella 22 kullafondi paremaid palasid, mida mängib DJ Bill Young.

EESTIS

Tartu pakub vantroelimuusikat

Tartu raekoja platsil avatakse täna kell 12 viiendat korda aset leidev rahvusvaheline vantroelifestival.

9 771406 401012 ISSN 1406-4014

JUHTKIRI

Rumal lugu soojaga

Mõnes punktis on Viljandi ühendatud kutsekeskkooli (VÜKK) ja soojatootja Avoterm vahel puhkenud vaidluses raske õigust mõista ning tõenäoliselt on seda raske teha ka kohtul. Vähemalt ühes VÜKK-i direktor Tarmo Loodus aga ei eksi: riiklikku õppeasutust tuleb majandada nii kokkuhoidlikult kui võimalik. Seega on täiesti loomulik, et kui kutsekoolil avanes suurepärane võimalus viia oma hooned ökonoomsele maaküttele, haaras direktor sellest kinni.

Selles, millal üks pool teisele oma kavatsustest teada andis ning kumb neist pole käitunud eetiliselt, lähavad ütlused lahku. Kuid olgu tõde milline tahes, olukord, kus soojafirma laseb rajada kooli juurde uue kalli kütetorustiku, kasutades selleks ka maksumaksja raha ning samal ajal teades, et kool temalt toasooja ostma ei hakka, on ääretult pentsik.

Avoterm on esialgse projekti juurde jäämist põhjendanud sellega, et ta ei soovinud kaotada keskkonnainvesteeringute keskuselt (KIK) saadud raha. Jääb aga arusaamatuks, miks ei arutanud soojafirma KIK-iga projekti muutmist. Loogiliselt võttes polnuks keskusel põhjust muudatuste tõttu ettevõtmise toetamisest loobuda.

Omaette küsimuse tekitab KIK-i järelevalve. KIK andis Avotermi projektile ligi 400 000 eurot. Võiks ju arvata, et kui nii suur hulk maksumaksja raha on välja käidud, jälgitakse tähelepanelikult sündmuste kulgu ning uuritakse igal sammul, kas kõik on läinud ikka nii, nagu peab. See, et Vana-Võidus töötab ülilmoodne katlamaja, kuid samal ajal on toasooja hind seal üks Eesti kõrgemaid, näitab selgelt, et kontroll on olnud puudulik.

REPLIIK

Lugu kadunud jäätisest

Mõni nädal tagasi avastasin poest kohuke-sejäätise Väike Tom. Hetkega kujunes sellest minu lemmik, mida iga päev nautisin. Paraku need õnnehetked kuigi pikalt ei kestnud, sest juba mõne päeva pärast ei õnnestunud mul seda jäätisesorti kaubalettidelt leida.

Viljandi Tarbijate Ühistule kuuluvate poodide seintel kinnitati aga endiselt, et maius on soodushinnaga saadaval. Kui ühelt müüjalt aru pärsin, kuulsin, et kohuke-sejäätisele oli tehtud väga suur reklaamikampaania ning maius osutus nii populaarseks, et seda ei jõutud enam vajalikul hulgal valmistada. Ent miks siis reklaamitakse kaupa, mida tegelikult saada ei ole?

Tarbijate ühistu poodide ebakorrektsusega olen ka varem kokku puutunud. Näiteks olen mitu korda märganud, et kuigi toodet pakutakse soodushinnaga, lüüakse kassas ikka sisse täishind. Kui olen sellele tähelepanu osutanud, on müüjad käsi laiutanud ja öelnud, et nad ei saa midagi teha, sest nende andmebaasis on toode täishinnaga.

Olukord, kus soojafirma laseb rajada kooli juurde uue kalli kütetorustiku, kasutades selleks ka maksumaksja raha ning samal ajal teades, et kool temalt toasooja ostma ei hakka, on ääretult pentsik.

VIIMASEL AJAL on üha enam küsimusi tekitanud lennupiletite hindade jätkuv tõus. Üle väga pika aja on näiteks Estravelis müüdud keskmise lennupileti hind kerkinud inflatsioonist kiiremini: selle aasta esimese viie kuuga ligi kaheksa protsenti, võrreldes eelmise aasta sama perioodiga.

Arvudega väljendades on pileti hind tõusnud 378 eurolt 408 eurole. Sealjuures on suhteliselt rohkem kallinenud just pikalt ette ostmist nõudvad erasoitude piletid.

Üleüldist hinnatõusu majanduses põhjustab muidugi keskpankade rahatrükkimine kombineerituna madalate intressimäärade poliitikaga. Eriti viimastel aastatel on olukord selles vallas käest läinud.

Kõikvõimalikud päästepaketid, finantsstabiilsuse mehhanismid ja kvantitatiivsed kergendamised tähendavad sisuliselt majandusse katteta raha süstimist. See võib anda mingiks ajaks leevendust vastutustundetu laenamisega tegelnud institutsioonidele, kuid kergitab paratamatult kaupade ja teenuste hinnataset.

Tulles tagasi regulaarlendude hindade juurde, peab siiski ütlema, et pikemat ajaperioodi vaadates on lendamise hind kaua stabiilsena püsinud ja kohati isegi langenud. Ka praegu on võimalik hästi planeerides leida reisi Euroopasse absoluutsummas odavamalt kui näiteks 20 aastat tagasi, kuigi ka lennukikutust toodetakse naftast, mille hind on selle aja-ga maailmaturul drastiliselt tõusnud.

Nüüd ostetav lennupilet on tõenäoliselt küll märksa «lahjem» kui analoogne pilett aastakümneid tagasi: teenindust on vähem ja ebamugavusi rohkem. Sihtkohta jõuab aga selle-gipoolest.

LENNUHIINDEADE suhtelise stabiilsuse on taganud lennundusturu liberaliseerimisega kaasnenud ülepakkumine. Reisimisvõimalusi on väga palju juurde tulnud ja konkurents pakku-jate vahel on olnud tihe.

Paraku on see viinud paljud lennufirmad üle maailma suurtesse raskustesse. Vaid üksikud teenivad kasumit, Euroopa firmadest enamik aga kahjumit ja paljud on viimastel aastatel oma tegevuse sootuks lõpetanud.

Et ots otsaga kokku tulla ja

MAURI SAAREND

Estraveli lennupiletite müügidirektor

TOOMAS HUIK («POSTIMEES»)

ettevõtet raskustest olenemata elus hoida, on paljud lennukompaniid kasutusele võtnud kokkuhoiuprogramme. Valdavaks trendiks on saanud teeninduse kahandamine ja iseteeninduse osa kasvatamine: lennufirmad sulgevad esindusi, vähendavad teenindava personali arvu nii lennujaamades kui lennuki pardal, lennukites se paigaldatakse rohkem istmeid, kuid süüa-juua antakse kasinamalt või ei anta üldse, mure korral on klienditeenindus pahatihti kättesaadav ainult pika ooteajaga tasulistel telefoniliinidel... Nüüdseks on paljud sisemised kokkuhoiuvõimalused siiski ammendunud ja vanad rasvad ära põletatud.

PARATAMATULT huvitab lennufirmasid reisija kohta teenitava tulu suurendamine. Üks võimalus selleks on vähendada konkurentsi. Seda tehakse lennufirmade ühinemise ja tihedama hinnakoostöö kaudu. Teine tulu suurendamise võimalus on teenuse osadeks jagamine ja iga osa erinev hinnastamine.

Viimasel ajal on ette tulnud mitme suure lennufirma ühinemisi ja see mõjutab lennunduses toimuvat oluliselt. Eriti on ühinemiste mõju näha Atlandi-ülestel liinidel, kus liitunud on väga suured ettevõtted, nagu United ja Continental, Delta ja Northwest, Air France ja KLM, British Airways ja Iberia.

Lisaks on lennufirmad ti-

duste kahandamine ning laiemalt Tallinnast algavate lennuvõimaluste vähendamine on andnud teistele firmadele võimaluse siinsel turul oma teenuste eest enam raha küsida.

PALJUDEL LENNUFIRMADEL on möödas ajad, mil pileti hinna sisse kuulusid pagasi äraandmine, pardateenindus lennukis, istekoha eelnev valik ja muud detailid. Üks väheseid Euroopa kasumis olevaid lennuettevõtteid, meilegi tänapäeval väga tuntud Ryanair teenib juba ligi neljandiku oma tuludest lisateenuste üsna agressiivsest müügist.

Loomulikult jälgivad ka teised kompaniid iirlaste toimimist ja üritavad neid mingis vallas jäljendada. See tähendab, et järjest suurema tõenäosusega jagatakse lennuga kaasnev komponentideks ja iga detail muudetakse eraldi tasustatavaks, kusjuures mõni tasudest võib olla ebaproportsionaalselt kõrge.

Sõltuvalt firmast võidakse lisatasu küsida näiteks krediitkaardimakse, lennule registreerimise, istekoha valiku, pardateeninduse, pagasi, meelelahutussüsteemi kasutamiseks vajalike kõrvaklappide ning ka padja ja teki eest. Rääkimata sellisest luksusest nagu klienditeenindajaga telefoni teel suhtlemine.

Kõik sellised lisatasud võivad lennu kogumaksumust tunduvalt suurendada.

ÜSNA KINDEL ON ka see, et pärast mingi tasu kehtestamist hakatakse seda aja jooksul tõstma või selle eest saadavat hüve vähendada. Juba mainitud Ryanair on näiteks viimase seitsme aasta jooksul kasvanud pagasi äraandmise hinnada kuni 1857 protsenti.

Olukord meenutab mõnevõrra toidupoest tuttavat pakendite väiksemaks muutmist, ainult et palju suuremal skaalal. Kui toidupoes on müüjal vähemalt kohustus näidata iga toote juures ka kilogrammi või liitri hinda, siis lennupiletite puhul on tarbijal eri pakku-jate hindu võrreldes lisateenuste maksumust arvestada märksa keerulisem. Praegu on see valdkond suuresti reguleerimata ja vähem kogenud reisi- ja võib esmapilgul odavaimana tundunud variandi eelistades hoopis kõvasti raha kaotada.

PRÄÄNIK

Viljandi Uueveski puhkekompleksi üürikuud tegid ujumisebasseini korda.

PIITS

Viljandis Kõrgemäe tänaval jäeti ühe maja hoovi kartulikotti topitud noor kass.

UUDISED

Toimetaja MARKO SUURMÄGI, 433 0042, sakala@ajaleht.ee

HÜLGAMINE

Kõrgemäe elanik leidis kotti topitud kassi

ÜLLAR PRIKS
yllar.priks@ajaleht.ee

Kolmapäeva ennelõunal sai Viljandi kodutute loomade varjupaik väljakutse Kõrgemäe tänavale, mille maja number 13 hoovi oli jäetud kartulikotti pandud loom.

Varjupaiga juhataja Siiri Mängli sõnul telefonikõne teinud eakas naine ise kotti avada ei julgenud. Kui töötajad kohale jõudsid, oli leidja koti ühele otsale pannud raskuse, sest meeletu hirm ja paanikas loom kipus mööda hoovi ringi hüppama. Kohapeal kotti lahti harutama ei hakatud, sest šokis loom oleks kohe jooksu pannud.

Kass kardab inimesi ja hoiab neist eemale

Varjupaiga puuride juures selgus, et kotis oli noor süsimust kass. «Tal on närvid täiesti rikunud, kedagi ta endale lähedale ei usalda. Kardab ja hoiab eemale, kuid ei susise,» kommenteeris Siiri Mängli.

Väliseid vigastusi loomal ei olnud. «Jätame ta esialgu rahule ja püüame tema usalduse võita,» valgustas varjupaiga juhataja esialgseid plaane.

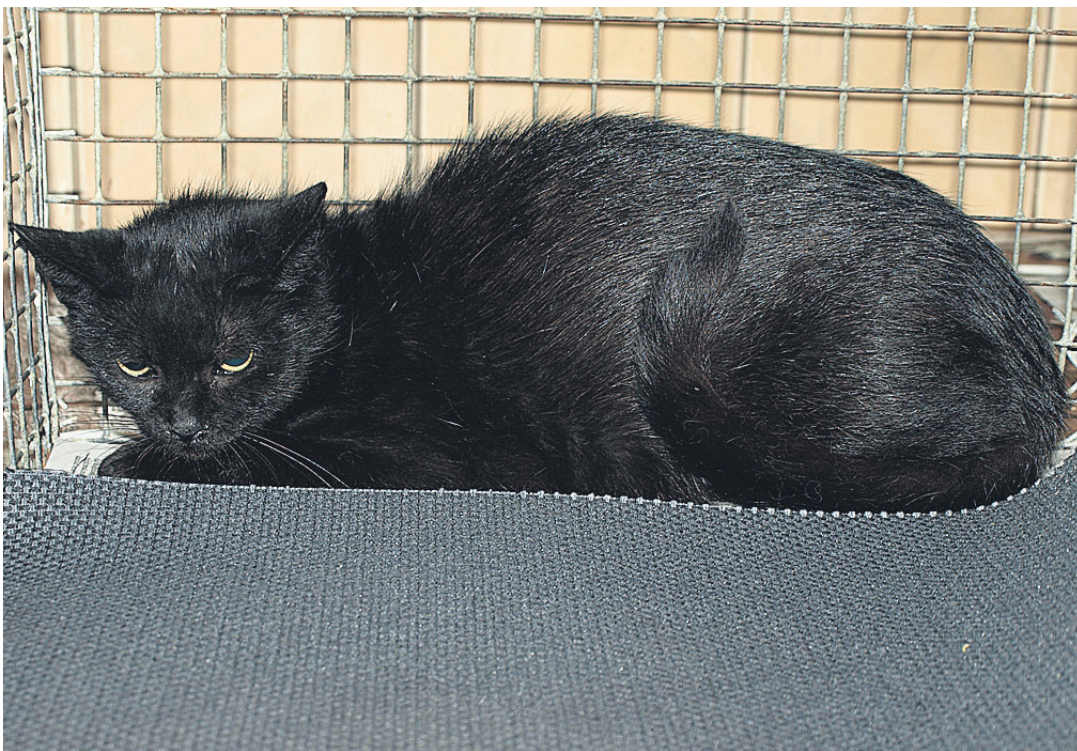
Samal päeval leiti Jalaka tänavalt küülik, kes varjupaigas koju tagasi pääsemist ootab. «Ilmselt oli ta suveks aeda pandud. Inimesed ei arvesta sellega, et jäneseid ei oska ainult kõrgele hüpata, vaid ka aia alt augu läbi kaevata,» lausub Siiri Mängli.

Vestluse käigus selgus, et ka eelmisel aastal oli Kõrgemäe tänavalt leitud kotis kass. Mängli teadis rääkida, et alati ei pruugigi sellise teo taga olla looma omanik. Ta soovis inimestele südamele panna, et kui kuskil hulkuvat looma märgatakse, ei tohi teda kinni püüdma ja traumeerima hakata, vaid tuleb kutsuda varjupaiga töötajad, kes looma võimalikult valutult aidata saavad.

Äärmuslikke juhtumeid on aastas alla kümne

Siiri Mängli andmeil on äärmuslikke hülgamisjuhtumeid, kus loom seotakse nõõriga näiteks võssa või pannakse kotti või kasti kinni, aastas alla kümne. Üks koledamaid tema tööaja jooksul on olnud see, kui kass oli heinapallinõõriga puu külge seotud. Vabadusse püüdlav loom oli kaela ümbert naha katki hõõrunud.

Valusalt on talle meelde jäänud ka koer, kes oli väga halvaseisus ravimata kärntõve tõttu.

Noor must kass oli julmalt kartulikotti surutud ning eramaja hoovi visatud.

2 x SIIRI MÄNGLI

«Mõlemad loomad on praeguseks terved ja uue kodu leidnud,» avaldas Mängli heameelt. Ta ütles ka, et enamasti saab sellise trauma läbi elanud loomast pärast usalduse tagasivõtmist eriliselt tänulik ja ustav sõber.

«Kui on kahtlus, et tuleb oma loomast loobuda, peab teadma, et loomale on hea, kui ta saab koju. Tihti peale pöördutakse varjupaika jutuga: «Mul on vaja homme välismaale sõita, mis nüüd saab?»» nentis Mängli.

Samuti soovitas ta alati järele mõelda, mis on loobumise põhjus. Näiteks looma käitumisprobleemid võivad viidata hoopis haigusele ning sellisel juhul tuleks temaga veterinaari juurde minna. Abi võib saa-

LOOBUMINE

Kuidas toimida, kui looma edasine pidamine osutub mingil põhjusel võimatuks?

- Pane kuulutus Facebookis lehele «Koduotsija» või saada e-kiri looma võimalikult pika kirjelduse ja pildiga ning oma kontaktandmetega info@varjupaik.ee.
- Iga looma võtmisega kaasneb vastutus, mida inimene peab suutma kanda tema elu lõpuni. Kui see pole võimalik, tuleb püüda oma lemmikule uus kodu leida või võtta vastu raske otsus ja lasta veterinaaril ta uinutada.

Allikas: www.varjupaik.ee

da ka koerte suhtluskeele ehk käitumispsühholoogia koolitajatelt.

«Väga tähtis on ise oma loomale uut kodu otsida ja seda

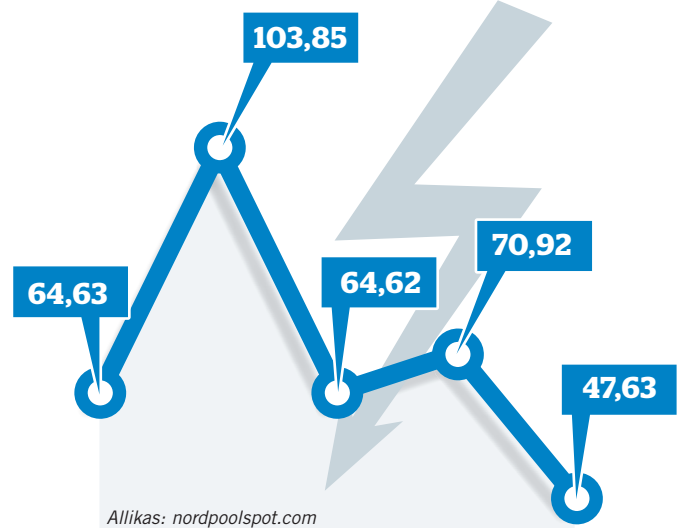
võimalikult paljudes kohtades kuulutada. Ainult nii võib kindel olla, et loom jõuab heasse ja armastavasse peresse,» nentis Siiri Mängli.

5

Maa-amet pani korraga müüki viis Karksi-Nuias asuvat kinnistut, mis praegu kuuluvad keskkonnaministeeriumile. Oksjonil on Uus tänav 6 ja 8 ning Tartu maantee 63, 65 ja 67 kinnistu.

HIND

Elektri megavatt-tunni börsihind Eesti piirkonnas sel nädalal

Ettevõtted börsil toimuva pärast ei muretse

JOHAN-KRISTJAN KONOVALOV
sakala@ajaleht.ee

Sel nädalal hinnarekordi püstitanud elektri börsihind enamikku maakonna suuremate ettevõtete juhte muretsema ei pane, sest firmad eelistavad fikseeritud hinda börsil kauplemisele.

Viimastel päevadel on elektri börsihind teinud suuri hüppeid. Teisipäeval tõusis see Eesti hinnapiirkonnas 103 euro ja 85 sendini megavatt-tunni kohta. Täna maksab elekter aga poole vähem.

Mivar-Viva ostab börsilt

Tekstiilitootja Mivar-Viva energeetikainsener Villu Kuld ütles, et ettevõtte ostab elektrit börsilt ning jälgib seetõttu seal toimuvat tähelepanelikult. Rangeid kokkuvõtteid pole ettevõtte Kulla sõnul rakendanud, kuid täieliku olukorra analüüsi saab teha alles juuli algul, kui Eesti Energialt laekub juunikuu elektriarve.

Samas ei usu Kuld, et lühiajaline elektri hinna tõus võiks ettevõtte tegevust kuidagi mõjutada.

Erinevalt Mivar-Vivast ostab aktsiaselts Viljandi Metall elektrit kinnitatud hinnaga. Ettevõtte juhataja Peep Musta sõnul tagab varem kindlaks määratud hind stabiilsuse ning välistab kulude hüppelise muutumise.

Sama meelt on Baltimaade suurima seakasvataja Ekseko tehnikadirektor ja juhatuse liige Hindrek Smidt. Et Ekseko ostab elektrit pika-

ajaliselt fikseeritud hinnaga, ei mõjuta praegune olukord elektribörsil ettevõtet Smidti sõnul kuidagi. Valik fikseeritud paketi ja börsielektri vahel on Smidti arvates maitse küsimus, kuid tema eelistab mõneti odavamale üldhinnale kindlustunnet.

Pikaaegsed otsused

Küünlavabriku Hansa Candle tegevjuht Andre Aav sõnas, et tema juhitud ettevõtte ostab elektrit osaliselt fikseeritud hinnaga ning vajaduse korral hangib seda börsilt juurde. Et tegemist on pikemaajaks tehtud otsusega, pole Aava sõnul lähiajal võimalik öelda, kas valik oli õige või mitte. Praegu on ta elektripaketiga rahul ning et üks tootmisliin on suvel hoolduses, piisab ettevõttele fikseeritud hinna alusel ostatevast elektrist.

Eesti Energia pressiesindaja Eliis Venniku sõnul on enamik suurema tarbimisega ettevõtteid elektri hinna fikseerinud. Ta kinnitas, et teisipäevane ootamatult kõrge hind oli tingitud mitme asjaolu kokkulangemisest. Neist peamised olid rivist väljas tootmistüksused kogu Baltikumis ning madal veetase Läti hüdroelektrijaamades. Venniku sõnul ei tohiks hinnakõikumine börsil elektrit ostvatele ettevõtetele väga suurt mõju avaldada, sest elektriarve koostamiseks arvutatakse kuu keskmine hind.

Majandusminister Juhan Parts ütles eile «Eesti Päevalehele» antud intervjuus, et suur hinnakõikumine elektriturul on häirivalt anomaalne. Partsi sõnul on hinnakõikumise taga muu hulgas Leedu ja Valgevene vahelise elektrikaabli hoolustööd, mis on Lätis ja Leedus tekitanud elektri defitsiidi.

KÜTE

Riik viskas Vana-Võidus raha maha

RANNAR RABA
rannar.raba@ajaleht.ee

Kuigi viimasel paaril aastal on Vana-Võidu küla küttesüsteemide ajakohastamiseks võetud maksumaksja taskust sadu tuhandeid eurosid, saavad sealsete kortermajade elanikud ilmselt ka edaspidi erakordselt soolaseid soojaarveid.

Peale endise siseministri Tarmo Looduse juhitava kutsekeskkooli on Viljandist paari kilomeetri kaugusel asuvale Vana-Võidule viimastel aastatel kuulsust toonud see, et sealset inimesed on talviti maksnud toasooja eest üht Eesti kõrgemat hinda.

Et suurte arvete peamine põhjus on peitunud iganenud kaugküttesüsteemis, asus seda pidav osahing Avoterm mõne aja eest ette valmistama katlamaja ja torustiku ajakohastamist. Tänavu mais valmiski Vana-Võidu südames hakkpuidul töötav katlamaja, mida võib pidada omasuguste seas vaat et Eesti moodsaimaks.

Täielikult automaatne

Vähe sellest, et soojatootmine on seal nüüd täielikult automatiseeritud, on katlamaja seadmetel uudne juhtimis- ja videovalvesüsteem, mis võimaldab mis tahes maailma punktist jälgida nii põlemist katlakolde kui hakkpuidu kogust kütuselaos. Firma palgal olevate operaatorite mureks on üksnes hooldustööd.

Soojusenergia kadu vähenes pärast peatorustiku vahetamist rohkem kui kaks korda. Lisaks paigaldas Avoterm oma kulu ja kirjadega katlamajja vedelkütust põletava reservkatla, tänu millele saavad kliendid soojusenergiat ka siis, kui hakkpuidukatel peaks mingil põhjusel seiskuma.

Ligi 800 000 eurot neelanud arendusest poole maksis kinni riigi ülal peetav keskkonnainvesteeringute keskus (KIK).

Kui elementaarse loogika järgi peaks nii mahuka investeeringu tulemusena süsteem efektiivsemaks muutuma ning andma seni ülekohtuselt palju maksnud inimestele tuntava hinnavõidu, siis tegelikult pole elanikel põhjust rõõmusõnu mitte oodata. Tõenäoliselt jäävad nende soojaarved

ikkagi enam-vähem samasuguseks, nagu need on olnud varem.

Seni on Vana-Võidu võrgupiirkonnas kehtinud 86,57-eurone piirhind ühe megavatt-tunni eest ning katlamaja rekonstrueerimine KIK-i toel pidanuks andma võimaluse seda langetada 63 eurole ehk ligi 30 protsenti. Ent seda üksnes eeldusel, kui kõik tarbijad jätkavad oma hoonete kütmist samast soojusvõrgust.

Elanike koorem kasvas

Siia ongi koer maetud. Nimelt paigaldas küla südameks olev kutsekeskkooli renoveeritud ühiselamutesse ning uhiuude tehnomaja iseseisvad maaküttepumbad. See aga kasvatas lähikondsete korteriomaniike suhtelist koormat Avotermi katlamaja ülalpidamises. Teisisõnu vajaks Vana-Võidu nüüd märksa väiksemat ja odavamat katlamaja, kui äsja valmis.

Et maakütte ülalpidamine on väga odav ning renoveerivate haridusasutuste puhul kaetakse selle paigaldamise kulud saja protsendi ulatuses Euroopa fondidest, soosib kooli pidaja ehk haridusministeerium niisugust kütmissviisi igati. Seda hoolimata tõigast, et samal ajal panustab rahandusministeeriumi haldusalas tegutsev KIK kaugküttevõrgu arendamisse endises mahus.

Piltlikult öeldes kandis riik kooli ja soojatootja konto kaudu Vana-Võitu kahe käega rahapakke, kuid lihtsale elanikule ei tõuse sellest vähimatki kasu.

Kes on süüdi? Kas kool, kes on külale sülitanud ja oma halduskuludid koomale tõmmates elanikud löögi alla seadnud? Või soojatootja, kes on KIK-i raha kotada kartes tegelikult olukorra meelega tähelepanuta jätnud ning hambad ristis uue katlamaja ehamõistlikult suurena valmis ehitanud. Või hoopis KIK, kes pole väevunud investeeringu tõhusust piisava rangusega hindama.

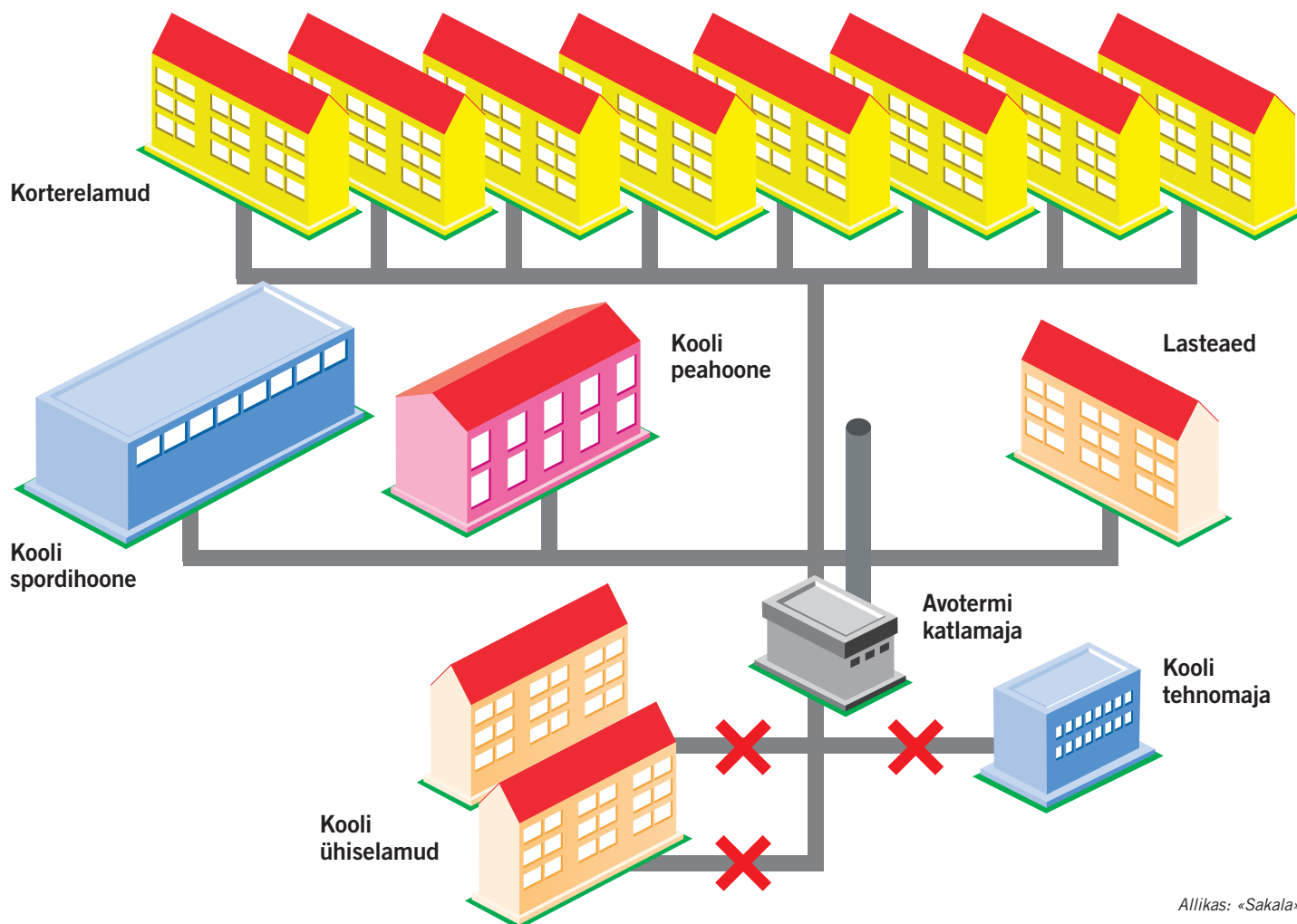
Ootamatu muudatus

Avotermi juhataste liige Mati Sarap ütles, et osahing hakkas uut katlamaja kavandama andmete põhjal, mille kutsekeskkool oli firmale väljastanud. Need nägid ette ühiselamute ja tulevase tehnomaja püsivast kaugküttevõrgust ning koguni soojavajaduse kasvu.

«Meile ootamatult

VANA-VÕIDU

Avotermi katlamajast ulatuvad soojatrassid kaheksa korterelamu, lasteaia ning kõigi kutsekeskkooli hooneteni. Samas kasutab õppeasutus ühiselamute ja tehnomaja kütmiseks maasoojuspumpasid.

Allikas: «Sakala»

ARVAMUSED

TARMO
LOODUS,
kutsekeskkooli
direktor

Midagi pole teha, paistab, et meil seisab kohtuvaidlus ees. Eks me pea kõik asjasse puutuvad lähted andmed ja dokumendid üles otsima ning vaatama, mis välja tuleb. Jabur lugu on see igal juhul.

õnnestub seal sundida kooli katma üht osa investeeringust, on sama ennustamatu kui ülejäärgmise jaanipäeva ilm.

Plaanid olid teada

Kutsekeskkooli juht Tarmo Loodus rõhutab seevastu, et kooli soov halduskuludid koomale tõmmata ja kallist keskküttest osaliselt lahti öelda oli Avotermi juhtidele ammu teada. «See, et nad ei teadnud, ei vasta lihtsalt tõele. Hoopis soojatootja peab minema peegli ette ja vaatama, mis tingimusi ta meile omal ajal pakkus. Hind oli nii kõrge, et me pidime midagi ette võtma,» rääkis direktor.

Loodus jääb endale kindlaks: kooli tuleb pida maksimaalselt säästlikult. Seega kui avanes võimalus niinimetatud nullinvesteeringuga maaküttepumpasid soetada, olnuks rumal jätta see tegemata.

KIK: investering aitab keskkonda säästa

Keskkonnainvesteeringute keskuse (KIK) projektikoordinaator Ivar Ansperi sõnul tegi keskus otsuse Vana-Võidu katlamaja projekti toetada kindla teadmisega, et soojuse tarbijate hulka kuulub ka kutsekeskkool.

Muu hulgas viitas ta Avotermi ja kooli vahel sõlmitud kirjallikule kokkuleppele, milles Tarmo Loodus kinnitas, et soovib Avotermilt kooli kütmiseks kaugküttestorustiku ehitamist. Samas kokkuleppes kinnitab kool, et ei taotle selleks toetust toona käimas olnud projektis «Õppehoonete ehitamine, töökodade rekonstrueerimine ja õppevahendite soetamine». Kui kool sõlmib kokkuleppe kaugküttestorustiku ehitamiseks, on loogiline järeldada, et ta plaanib tarbida ka selle kaudu edasatavat soojust.

«Kaugküte on efektiivne ainult mastaabiefektist tulenevalt ning just tiheasustusalal. Et Vana-Võidu asulas on välja ehitatud biokütusel katlamaja ning rekonstrueeritud kaugküttestorustik, on mõistlik, et seda kasutab võimalikult palju tarbi-

jaid. Seda, et projekti valmimise järel tarbimisvõime märkimisväärselt muutub, ei saanud ette näha ei toetuse saaja ega andja,» rääkis Ansper.

Seaduse järgi peab omavalitsus kinnitama kaugküttepiirkonnaga liitumise ja sellest väljumise. Seega leiab KIK-i esindaja, et Viiratsi vald jättis kasutamata võimaluse toimuvasse õigel ajal sekkuda.

Lisaks märkis Ansper, et KIK-ist toetuse saamise eelduseks oli kahe suure eesmärgi täitmine. Soojuse tootmine taheti muuta keskkonnasõbralikumaks ning vähendada sooja kadu torustikus. «Toetuse saaja andmetel on võimalik uue katlamajaga vähendada põlevkiviõli aastast kasutamist 320 tonni võrra ning sellega hoida kokku 981 tonni süsinikdioksiidi õhku paiskamist.» Et süsteem pole olnud töös veel tervet kütteperioodi, ei saa hinnata, kas lõppeesmärk saavutatakse täielikult, kuid Ansperi sõnul viitavad senised mõõtmistulemused, et see saab teoks. («Sakala»)

Talle on arusaamatu, miks Avoterm seda teadmist korduvast meeldetuletamisest hoolimata eiras. Selle kõige markantsema väljendusena toob ta esile fakti, et maakütel koolihoonete juurde viidi uued torud, kuid elamute teenistuses olevatele tehti pelgalt remonti.

«Ega ka mulle meeldi teadmine, et me justkui oleme küla hüljanud. Aga oluline on ikka-

gi mees pidada, et me ei teinud midagi uisapäisa ega salaja. Meie mõtted olid kõigile teada ja soojatootja pidanuks järgmisi samme tehes nendega arvestama. Tegime koos vallavalitsusega Avotermile ettepaneku KIK-iga läbi rääkida ja küttesüsteemide renoveerimisprojekti muuta. Paraku nad ei teinud seda,» võttis Loodus oma vaatenurga kokku.

Hoolimata sellest, et Vana-Võidu uus katlamaja on omasuguste seas üks moodsamaid, tuleb ümbruskonna kortermajade elanikel ka edaspidi tasuda talviti soojaarveid, mis kuuluvad Eesti kõige krõbedamate sekka.

Keskkonnainvesteeringute keskusest saadud rahaga hakatakse Hallistes ja Abja-Paluojaal paigaldama vee- ja kanalisatsioonitorusid. ELMO RIIG

RAHASTUS

Keskkonnaprojektid toovad kallima vee

SIIM PIIRAK
siim.piirak@ajaleht.ee

Keskkonnainvesteeringute keskuse keskkonnaprogrammi tänavu- ses esimeses taotlusvoo- rus sai maakonna kaks suuremat rahasummat Lõuna-Viljandimaa.

Hallistele anti vallakeskuse vee- ja kanalisatsioonistee- mi ning reoveepuhasti rekon- st-ruerimiseks 797 997 eurot. Vallavanem Andres Rõiga- se ütlemist mööda on Halliste aleviku torustiku uuendamine hädavajalik. «Vee kvaliteet on praegu väga kehv,» nentis ta. Torustik on amortiseeru- nud ja selles on vallavanema sõnul palju rikkeid. Umbes 350 elanikuga Hallistes on küll uus pumbajaam koos veepuhastus- seadmetega, kuid torud viivad vee kvaliteedi siiski alla. «Ei oskagi öelda, kuidas see veel töötab,» lausus Rõigas reo- veepuhasti oiseisukorra kohta.

Halliste ja Abja-Paluoja vee hinna tõus

Halliste vallavanem avaldas lootust, et esmaste töödega saab juba tänavu pihta hakata, kuid torustiku valmimist ta nii pea ette ei näinud. Torud asen- datakse korrusmajade, EKE-ta- rede ja mõne piirkonda jääva

vanema maja juures. Sinna, kus veevõrku pole, seda prae- gu ka ei looda. Rõigas valgustas, et tulevi- kus võib Hallistes näha ka vee kallinemist. «Pikemas perspek- tiivis võiks vee hind tõusta, sest kvaliteetsem vesi on kallim.» Suuruselt teine keskkonna- programmi summa peaks jõud- ma osaühingu Abja Elamu ra- hakotti, et valmiks Abja-Palu- oja vee- ja kanalisatsioonito- rustiku teine etapp. Ettevõtte saab sihtasutuselt selleks 646 331 eurot. Abja vallale kuuluva äriet- tevõtte juhataja Peeter Möttus ütles, et nimetatud summaga hakkab töö tõenäoliselt alles järgmisel aastal, küll aga alus- tatakse augustis esimest etap- pi. Möttus märkis, et ka Abja- Paluojaal seisab ees hinnatõus ja see peaks olema 10–20 prot- senti. «Liitumine on sümboolse tasuga,» lausus Möttus, kuid täpsustas, et 50 euro sisse ei mahu kinnistul tehtavad toru- tööd ja nende eest peab iga lii- tuja ise maksma. Vee- ja kanalisatsioonito- rustiku rajamisega loodetakse saada juurde umbes sada leib- konda. «Me loodame, et tuleb palju liitujaid,» sõnas Möttus. Keskkonnainvesteeringute keskuse kommunikatsiooni- juht Elina Kink rääkis, et 107 878 euroga toetati nelja ka- sutuseta jäänud hoone lammu- tamist. Viljandi linnavalitsus

VALDKONNITI			
Viljandimaalt sai keskkonnainvesteeringute kes- kuse keskkonnaprogrammi esimeses voorus raha 25 projekti.			
Atmosfääriõhu kaitse	1 projekt	145 447,00	
Jäätmekäitlus	4 projekti	107 878,73	
Kalandus	1 projekt	20 000,00	
Keskkonnakorraldus	2 projekti	61 900,00	
Keskkonnateadlikkus	8 projekti	54 028,38	
Looduskaitse	4 projekti	185 366,71	
Veemajandus	5 projekti	1 940 878,90	
Kokku		2 515 499,72	
Allikas: keskkonnainvesteeringute keskus			

sai kolmeks projektiks 177 870 eurot. Selle rahaga tehakse maastikukaitsealal kaitsekor- ralduslikke töid, luuakse har- rastuskalastajatele püügivõi- malusi ja hooldatakse järve- palli nime kandva rohevetika elupaika Viljandi järves.

Rohkem taotlusi ja rohkem raha

Kui kogu Eestis sai esimeses voorus 533 projekti kokku 23,9 miljonit eurot, siis Viljandi- maale tuli 25 projekti tarbeks 2 515 499,72 eurot. Taotlusi esita- ti siit 44 projekti elluviimiseks. Elina Kink lausus, et Vil- jandimaal on taotluste poolest populaarseim keskkonnatead- likkuse programm, kuhu esita- ti 20 taotlust. Raha said neist kaheksa. Summa poolest juhtis

veemajandus, kus taotleti 2 640 116,05 ja saadi 1 940 878,90 eurot. Kommunikatsioonijuhi sõ- nul rahastati Viljandimaa pro- jekte tänavuses esimeses voo- rus mullusest ligi 288 000 euro võrra suurema summaga. «Möödunud aasta esimese voo- ruga võrreldes saabus toetuse saamiseks rohkem taotlusi ning rohkem eraldati ka raha,» lausus ta. 2012. aasta teises voorus lei- dis maakonnas rahastuse 22 projekti summas 919 192,14 eu- rot. Keskkonnainvesteeringu- te keskus rahastab projekte Eesti keskkonnatasudest lae- kuvast summast, süsinikdiok- siidi kvoodi müügi tuludest ning Euroopa Liidu tõukefon- didest.

Muusikavideo võtted panid vanalinna helisema

ERET TALVISTE
sakala@ajaleht.ee

Balti filmi- ja meedia- kooli tudengid filmi- sid sel nädalal Viljan- di huvitavates ja kauni- tes kohtades kaadreid ansambli Curly Strings loo «Maailm heliseb» video jaoks.

Kolmapäeva õhtul kell küm- me salvestati viimane stseen Pika ja Lutsu tänav nurga lähedal vana tamme all väi- kesel platsil. See paik oli üks paljudest, mille olid välja va- linud režissöör Heli Luik ja kunstnik Anni Lindal. Üle- jäänud kaadrid talletati kahe eelmise päeva jooksul Viljan- di omapäraste majade taust- al või looduslikult kaunites kohtades. Bändi liikmed Eeva ja Villu Talsi, Jalmar Vabarna ning Taavet Niller tõdesid naerdes, et neile kohavaliku- tes eriti sõnaõigust ei jäetud.

Viljandi valiti võttepai- gaks seepärast, et see linn on režissööri sõnul visuaalselt peaaegu kasutamata. «Siin on palju omanäolisi ja huvi- tavaid majafassaade ning ilu- said vaateid, mida lihtsalt peab näitama,» rääkis Luik. Tema ja bändi liikmed on Viljandist pärit. Producers Kalev Smidt ütles, et see video on toreda- test noortest muusikutest, kes mängivad oma lugu ning kut- suvad rahvast kaasa elama. Seepärast oodati võtetele ini- mesi, kelle ülesanne oli tant- sida ning video oma energia- ga helisema panna. Ansambel Curly Strings on tegutsenud umbes aasta ning selle singel «Üle ilma» on jõudnud Elmari raadio edetabelisse. «Maailm heli- seb» on bändi teine singel, kuid esimene, millel on pro- fessionaalne muusikavideo. Nii bänd kui võttemees- kond jäid tehtud tööga rahu- le ning video peaks režissöö- ri ja produtsendi hinnangul valmima juuli keskpaigaks.

Vabatahtlikud lõövad loo «Maailm heliseb» saatel tantsu. Video peaks kõigile vaatamiseks ilmuma juulikuu teisel poolel.

Suvine leitsak matkis kevadist palavust

AIVAR AOTÄHT
aivar.aotaht@ajaleht.ee

Viljandi ilmajaam mõõtis üleile meie kandi uue täna- vuse kuumarekordi, mujal Eestis aga kordus kolmes lin- nas maikuine äärmus. Keskkonnaagentuuri il- mavaatluste osakonna spet- sialist-meteoroloog Anu Sepp ütles, et Pärnu, Haap- salu ja Lääne-Nigula ilma- jaam mõõtsid maksimaalseks õhutemperatuuriks 30,8 kraa- di. Jaamast olenevalt oli kõi- ge palavam kella 15 ja 17 va- hel. Täpselt sama kõrgele oli õhutemperatuur kerkinud ka 19. mail Võrus. Lehekuu tei- se dekaadi lõpu kohta haru- daselt kõrge temperatuur tä- hendas ühtlasi Võru kogu maikuu uut soojarekordit. Üleile ületas õhutepe- ratuur kolmekümne pügala- piiri ka Viljandis. Kõige pa- lavam oli siin kella nelja ajal, 30,1 kraadi. Nõnda kukkus

viimagine selle aasta sooja- tipp, 5. juunil mõõdetud 29,4 kraadi. Kui üleile kallas mitmel pool Eestis tugevat vihma ja paukus äike, siis viljandlased pääsesid oma kodulinnas kui- va nahaga. Ähvardavad pil- ved piirasid siiski ka Viljan- di ja näiteks eile hommikul tuli sahmakas paduvihma kümnekonna kilomeetri kau- gusel Uusnas. Viljandis tibu- tas põgusalt pärastlõunal. Vähemasti enne eile õh- tut oli Viljandis kuu kõige sa- jusem päev olnud 24. juuni 3,9 millimeetriga. Võrdlu- seks: mujal Eestis oli kõige sajusem 25. juunil Valgas, kus sadas ööpäevaga 25,7 milli- meetrit ehk üle kolmandiku sealsest kuunormist. Anu Sepp lisas, et äikest on sel kuul olnud palju ning seda on registreerinud ilma- jaamad kõikjal Eestis. Vähe- malt keskmise tugevusega kõu on mitmel pool kärgata- nud korduvalt.

KOMMENTAAR

Sakslased loevad mõnuga

Kuigi raamatu- ja lehelugemishuvi näitavad üle maailma langustendentsi, kaotades oma positsiooni audiovisuaalsele meediale, on sakslased endiselt pühendunud lugejad.

Viimaste uuringute järgi ei osteta kuskil mujal elaniku kohta nii palju raamatuid kui Saksamaal, teatab Saksamaa kirjastajate ja raamatumüüjate assotsiatsioon.

Ajalehest «Lübecker Nachrichten» võib lugeda, et möödunud aastal langesid Saksa raamatumüüjate sissetulekud vaid ühe protsendi, samas kui Lõuna-Euroopas kipub see langusprotsent olema juba kahekohaline. Kasvu üle võib Euroopas rõõmustada üksnes Austria.

Kirjastajate ja raamatumüüjate assotsiatsiooni tegevdirektori Alexander Skipise sõnul on raamat tugevalt Saksa ühiskonda ankurdunud ning eelarvamus, et noored enam ei loe, Saksamaal ei kehti.

Nagu Eestis, korraldavad ka Saksamaa raamatukogud lastele ja poed täiskasvanutele ettelugemisi. Lübeckis leiavad need aset paar korda kuus ja on kuulsamate autorite puhul vahel väljagi müüdud, hoolimata sellest et pilet võib maksta kuni kümme eurot.

Mina töotan juba mitu kuud vabatahtlikuna Lübecki lastekirjandusmaja heategevuspoes, mille tulud lähevad majas tegutsevate lasterühmade toetuseks. Kuigi riik ega linn kirjandusmaja ei toeta, leiab meid sageli üles mõni fond või eraettevõtte.

Viimane toetus tuli ühelt metallifirmalt, mille juhid olid märganud, et asutuse töötajatel on aasta-aastalt aina raskem tehnilisi tekste lugeda ja mõista. Seetõttu tahtsid nad annetada raha lugemisoskust parandava projekti algatamiseks.

«Lugudeotsija» projektis viib üks lastekirjandusmaja töötaja Kapten Holmseni nime all lasteaeda aardekirstu, kust terve rühm lapsi võib kahe nädala jooksul raamatuid võtta ning püüda Kapteni ja kasvatajate abiga lugudest, raamatutest ja sümbolitest võimalikult hästi aru saada.

Veerandsada aastat Mainzi linnas tegutsenud heategevusfondi Lugemine viimane kampaania «Isa loeb ette!» püüab sütitada isasid oma lastele jutte lugema, sest fondi juhataja Jörg Maasi sõnul tundub poistele ja noorukitele lugemine ebaprestiižne ja naiselik. Selle stereotüübi muutmiseks on kampaaniasse teiste seas lugemissaadikuks kaasatud jalgpallur Philipp Lahm.

Kampaania jooksul on praeguseks juba 1,5 miljonit isa töökohas oma lastele raamatuid lugenud. Lasteaedades on aga fondi mahitusel aastaid tegutsenud vabatahtlikud ettelugejad. Neid on umbes 12 000 ning Maasi hinnangul võiks olla rohkemgi.

Paljud noored loevad tänapäeval midagi internetist, mis üldjuhul ei arenda keeleoskust. 42 protsenti noortest loeb aga siiski ka regulaarselt raamatuid. Heategevusfondi Lugemine ja kiirtoiduketi McDonald's koostöös sai 10. maist 6. juunini McDonald'si lasteinega tavapärase mänguasja asemel kaasa raamatu.

Saksamaal on populaarne ka vanade raamatute ringlus. Olen ostanud palju nii inglise kui saksa keelseid raamatuid eBay oksjonikeskkonnast, sest tavaliselt on võimalik sealt väga heas korras ja põnev raamat saada kõigest ühe euro eest. Raamatute saatmine on Saksamaal odav: raamatupaki saatetulu (küll sõltuvalt raskusest) on vaid üks euro.

Vanu raamatuid pakutakse sümboolse hinna eest paljudes kohtades. Näiteks kultuuride majas, kus ma saksa keelt õpin, tuleb annetatud raamatu eest maksta 50 senti kuni euro ja see raha läheb maja tegevuste toetuseks.

Vist enim müüdnud artikkel on raamat ka Oxfami taaskasutuspoes, kus ma samuti vabatahtlikuna tööl käin.

Uued väljaanded ilmuvad Saksamaal tihti nii paberil kui e-raamatuna ning e-raamatute populaarsus järjest kasvab. Ühes küsitluses vastas vaid 40 protsenti sakslastest, et nad loevad ainult paberile trükitud raamatuid, ja esimest korda tõusis esile uus rühm: üks protsent loeb raamatuid üksnes elektrooniliselt. E-raamatud toovad kirjastustele sisse kümme protsenti kogumüügist.

Suurt lugemishuvi näitab, et möödunud aastal ilmus Saksamaal turul 80 000 uut teost. Veel kümme aastat tagasi ilmus neid 20 000 võrra vähem. Kaks kolmandikku sellest on ilukirjandus, järgnevad laste- ja käsiraamatud.

Lapsed loevad meelsasti võlukunstist, nõidadest ja vampiiridest, poistele meeldivad ka detektiivilood ja väikelastele loomalood. Paljud täiskasvanud eelistavad kriminaalromaane.

KRISTIINA VAARIK

eestlane Saksamaal

Endised keskerakondlased Ain Seppik (paremal) ja Toomas Varek kiidavad nüüd Reformierakonna poliitikat. Pilt on tehtud 2009. aasta detsembris.

POLIITIKA

Seppik ja Varek võtsid omaks oravapartei

Keskerakonna endised tipp-poliitikud Ain Seppik ja Toomas Varek astusid Reformierakonda ning kandideerivad sügisestel kohalike volikogude valimistel.

Reformierakonna pressiesindaja teatel kinnitas varasem siseminister ja praegune Tallinna volikogu liige Ain Seppik, et tema soov on hoida Eestis ära vasakpöörde.

«Tõmbusin mõni aasta varem tipp-poliitikast tagasi ja plaanisin jääda pigem eksperdiks, kes aitab avalikkusel mõista poliitika telgitaguseid,» lausus ta. «Täna Tallinnas toimuv ei anna mulle siiski asu, siin on vaja muutusi. Kavatsen juristina, vanaisana ja kas või autojuhina panustada nii ideede kui lahenduste pakkumisega muudatustesse, mis Tallinnas sügisel toimuma peaks.»

Seppik märkis, et kaalus Reformierakonnaga liitumist pikalt. Tema sõnul on tegu erakonnaga, kes pole ei parematel

aegadel ega kriitilistel hetkedel läinud populismi teele ning esitab endale väsimatult küsimust: mida peaksime tegema, et Eestis oleks veel parem viie või viieteistkümne aasta pärast?

«Õigupoolest võiksid kõik, kes soovivad Eesti vasakpöõret ära hoida ja tahavad ka midagi selle vastu tegelikult teha, Reformierakonda astuda,» lisas Seppik.

Kunagine riigikogu esimees, endine siseminister ja praegune Rakvere linnapea Toomas Varek kinnitas soovi kandideerida tuleval sügisel kohalikel valimistel Rakveres.

Reformierakondlased toetasid Varekit linnapeaks saamisel juba möödunud suvel.

«Kogemused kinnitavad, et nii riigi kui linna juhtimine on meeskonnatöö ning Reformierakonda kui hästi töötavasse meeskonda astumine on loogiline samm,» rääkis Varek. «Mulle on sümptaatne Reformierakonna parempoolne majanduspoliitika ning teeb head meelt, et võrreldes teiste Euroopa riikidega on Eesti välja-

Seejärel nad sülitasid oma partei peale.

PRIIT TOOBAL, Keskerakonna peasekretär

vaated head. Täname ja homme majandus nõuavad parempoolse poliitika elluviimist ja seda nii omavalitsustes kui ka riigi juhtimisel.»

Keskerakonna peasekretär Priit Toobal märkis, et veel mõni aasta tagasi olid Seppik ja Varek kõige kõrgemal positsioonil keskerakondlased, Varek isegi riigikogu esimees ja Seppik minister.

«Seejärel nad sülitasid oma partei peale, püüdsid möödunud aastal vahetada partei esimeest ja kui see avan- tiiur neil läbi kukkus, siis marsisid minema,» lisas Toobal. «Nüüd on neist saanud reformierakondlased ja neil avaneb hea võimalus selle parteiga koos ka põhja minna. Eks nad kuulasid liiga palju reformlas-

te kiidusõnu ja lasid end neist mõjutada. Aga tibusid loetakse sügisel ja see on veel mõlemal mehel ees.»

Ain Seppik kuulus Keskerakonda aastast 1998, kuid mullu 20. märtsil teatas ta otsusest erakonnast lahkuda, tuues põhjuseks rahulolematuse Edgar Savisaare autokraatse juhtimisstiili ja hoiakutega.

Mullu aprilli algul, pärast Kalle Laaneti väljaheitmist, lahkusid Keskerakonnast peale Seppiku riigikogu liikmed Deniss Boroditš, Lembit Kaljuvee, Inara Luigas ja Rainer Vakra. Lisaks lahkusid mõni päev varem erakonnast Euroopa Parlamendi liikmed Siiri Oviir ja Vilja Savisaar-Toomast ning teine endine siseminister Toomas Varek. (BNS)

Õpetajaile terendab uus palgatõus

Haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo tegi eilsel kohutimisel õpetajate, omavalitsuste ja ministeeriumi esindajatega ettepaneku tõsta järgmisest aastast õpetajate miinimumpalk 800 euron ning sellega seotud keskmine palk vähemalt 960 euron.

Aaviksoo sõnul on põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muudatustega sätestatud üht-

ne miinimumpalk oluline garantii.

«Ilma palgatõusu kindlustamata on raske lahendada kõiki teisi hariduse ees seisvaid probleeme,» lausus ta. «Riigikogus vastuvõetud kooliseaduse muudatused aitavad meil liikuda lähemale lõppeesmärgile, et õpetaja miinimumpalk oleks võrdne riigi keskmise palgaga.»

Tänavu tõusis õpetajate

miinimumpalk 608 eurolt 715 euron ning omavalitsused said palgatoetust keskmiselt 915 eurot iga õpetaja ametikoha kohta.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse järgi lepitakse järgmise aasta õpetajate miinimumpalgas kokku kolmepoolsetel läbirääkimistel, millest võtavad osa õpetajate registreeritud ühenduste ehk õpetajate

liidu ja haridustöötajate liidu esindajad, omavalitsuse üleriigiliste liitude juhid ning valitsuse volitatud esindajad.

Eelmisel aastal jäid need läbirääkimised ära, sest omavalitsuste liitude esindajad saabusid sinna ilma volitusteta. Kui läbirääkimised jäävad ära või seal ei jõuta kokkuleppele, otsustab alammäära suurus valitsus. (BNS)

TEEMAD

Toimetaja SIIM PIIRAK, 433 0084, siim.piirak@ajaleht.ee

38

Majanduskoostöö ja arengu organisatsiooni OECD haridusülevaatest selgub, et Eestis moodustab põhikooli vanemas astmes matemaatikale ja loodusainetele pühendatud aeg 38 protsenti kohustusliku õppe mahust, mida on märksa rohkem kui teistes OECD riikides keskmiselt.

Kool, mis on näinud nii aadlisugu kui küüditamisi

ALLI LUNTER, eesti keele õpetaja

Viljandi Kesklinna Kooli katusekarniisidel uhkel-davad aadlivapid võiksid paljutki rääkida mitmest riigikorlast, saksa aadliinoortele ja erkse meele-ga eesti talupoegade-le gümnaasiumihariduse andmisest või ka güm-naasiumi ja põhikooli erinevustest.

Nüüd tähistab kool oma maja 135. aastapäeva ning kutsub Viljandi II Keskkooli, Viljandi IV kaheksaklassilise Kooli, Johann Kõleri nimelise Viljandi IV Keskkooli ja Viljandi Maagümnaasiumi vilistlasi 29. juunil kokkutulekule.

Aavo Soopa on olnud Uueveski tee 1 hoones eri nimetusega koolide direktor alates 1978. aastast ehk juba 35 aastat. See on olnud pikim direktori staaž siin majas. Usutluse autor on töötanud tema kolleegina 33 aastat.

Aavo Soopa, pikemat aega on kooli aastapäeva peetud 17. detsembril, sest just sel päeval 1877. aastal õnnistati 100 ruumiga Liivimaa Gümnaasium.

See on olnud hea valik ja kõige kindlam päev muutunud aegade jooksul kooli aastapäeva tähistada. Kool on oma nime muutnud ligi kümme korda, minu siin töötamise ajal juba kolmandat korda. Maja jääb.

Ühes vanas ürikus

on lugeda maja avamise kõnest: «...see maja jääb õilsas meelestatustes ja truus kohuse-täitmisel seisma igavesti.»

Ajaloo vältel on koolil olnud hiilgeaegu ja langusi, mis on meie kultuuriruumi oma jälje jätnud.

Nii see on. Aadliinoreed alustasid siin erilise sära ja innuga. Ümberkaudsed mõisnikud ostsid maa, sisustasid kooli fuajee antiigi jumaluste ja poeetide kipskujudega ning muretsetesid õppevahendid ane-tuste korras. Õpetajate seas oli ülikooli õppejõude, osa ise-gi Saksamaa ja Šveitsi päritolu.

1892. aastal lõi venestamine koolil muidugi jalad alt: riigi toetus langes muukeelsetel koolidel ära.

Järgmine suur tõus oli Eesti Vabariigi aegne gümnaasium. Siin kujunes tõeline isamaa-armastus. Siit läks 18 poissi Vabadussõtta, neist neli jäi sõjaväl-jale. Seda aega tuletab tänase-le põlvkonnale meelde marmortahvel meie aula seinal.

Õppimine oli koolis au sees. Direktor Theodor Koik, algebratõepikute autor ja kosmograafia õpetaja, uuris koos õpilaste-ga koolipargis kooli teleskoobi-ga taevaalaotust. On teada, et selle kooli lõpetanud noorme-hed pääsesid kõrgkooli ilma sisseastumiseksamiteta.

Halvemad ajad on olnud muidugi suured sõjad. Muutunud poliitilised tuuled on kooli omajagu räsitud. Aga kool on ikka uuesti oma näo leidnud. Nii Esimese kui Teise maail-

masõja ajal oli kool Saksa sõdurite laatsaret, 1944. aastal süütasid sakslased linnast lah-kudes koolimaja.

Sõjajärgne II keskkool taas-tas jõudumööda maja ja vanad traditsioonid ning koolil oli palju kuld- ja hõbemedaliga lõpetanud. Uus riigikord võitles siin vastupanuliikumisega. Paindumatu vaimu tõttu sattus kohtu alla mitukümmend noort, osa saadeti neist Siberisse. Ka 1949. aasta küüditamine jättis osa pinke tühjaks. Üks koloritsemataid õpetajaid tol perioodil oli matemaatikaõpiku-te autor Boris Henrichson. Eest-iaegses koolis Joosep Saare alustatud sümfooniaorkestri traditsiooni jätkas Paul Krigul.

Viimase 36 aasta palgejoo-ni on aidanud koolile luua kal-lakuga klassid: 1976. aastast ajalooklassid ja väljakaevami-seid, 1979. aastast kunstiklassid. Kool on olnud humanitaarse suunaga. Põhjalikult on tegel-dud loovusega kirjanduses, meedias, kunstis ja kooliteat-ris. Nendel aastatel sai paika ka suur osa kooli ajaloo uurim-istest Tiit Luige loodud kooli-muuseumi töö käigus.

Kui peaksid nimetama suur-nimesid, kes siit koolitrepilt on oma samme seadnud, siis keda sa valiksid? Siin on õppinud Tartu Ülikoo-li esimene eestlasest rektor Heinrich Koppel, omaaegne poliitloott Pent Nurmekund, meie aja olümpiavõitja Jüri Jaanson... Kindlasti toonitan, et hilisemate arvukate dokto-rite kõrval on siit koolist välja

kasvanud viis akadeemikut: Hugo Raudsepp, Aksel Kipper, Vello Tarmistu, Ants Kõverjalg ja Udo Margna.

Kui palju on olnud õpilasi, kes hiljem õpetajaks õppinu-na on oma kooli tööle tulnud? Oleme alati lugu pidanud vi-listlastest-õpetajatest — ne-mad on parimad kooli tradit-sioonide jätkajad. Praegu on meil niisuguseid paigusestruu-sid õpetajaid 54-st 10. Legen-diks on saanud õpetajad Rai-mond Ranna, Hillar Ott, Jaan Meos ja Anne Pöder, kes said siin oma hariduse ning töötasid kogu elu samas koolis.

Siit telliskiviseinte vahelt vaatab täna-ne Viljandi Kesk-linna Kool oma tu-levikku. Mida ku-jutled horisondil olevat?

Tulevikus tuleb märksa rohkem pa-nustada igapäeva-sesse koolitöösse, nii tehnoloogiasse kui ka õppe-korraldusse. Kuidas õpivad lapsed koolis kümne aasta pä-rast, on suur küsimärk. Lapsed ei ole paljuski võimelised enam nii õppima kui 30 aastat tagasi. Meie eesmärk on anda Viljandi Gümnaasiumile õpila-seid, kes suudavad seal edasi jõuda.

Oleme sinuga ühistel tööaas-tatel koos puuda soola ära söönud. Mis on sind siin koo-lis 35 aastat kinni hoidnud?

Vahest need põhimõtted, kui-das siinne kool on toiminud ja mida õpetajad on oluliseks pi-danud. Kui tulid direktoriks, võeti mind väga hästi vastu. Olin kogemusteta. Alguses oli eeskujuks Jakobsoni kool, kus olin enne õpetaja olnud. Palju huvitavat oli ka siin olemas. Kõige tähtsam eesmärk oli siis gümnaasiumiks kasvada.

Kuidas aeg on muutnud kooli lippe?

Kui siia 1978. aasta sügisel tu-lin, selgus, et koolil ei ole veel oma lippu. Pöördusime tolle-aegse Arsi (ENSV Kunstifondi Tallin-na Kombinaat Ars — toimetuse) poole. Saime sealt ilusa punase lipu.

Probleem tek-kis 1993. aastal, kui kooli kokkutuleku-le tulnud väliseest-lased keeldusid pu-nase lipu all mars-simast. Tegime siis uue lipu.

Lipu vahetami-ne 1995. aastal, kui kooli nimi muutus Viljandi Maagümnaa-siumiks, ei jäänud viimaseks. 2012. aastal sündinud Viljandi Kesklinna Kool ootas oma lip-pu, see on juba neljas.

Praegu lehvib maja ees kooli lipu kõrval sinimustvalge. Kunagi tahtis trikoloor ise tulla ja selle valuraha tegi sulle omajagu haiget.

Jah, see oli 1982. aasta 24. veeb-ruaril, kui majahoidja võttis maha Eesti lipu moodi trikoloori, mis oli kinnitatud metalltoru külge. Otsustasime, et pane-

me selle kantslei kapi taha, et mitte asjatuid sekeldusi põhjus-tada. Paraku olid valvsad orga-nid juhtumist juba informeeritud. Kooli ilmusid KGB tööta-jad. Mind hurjutati poliitilise kanapimeduse pärast.

Riskantne aeg oli, kui Külle Arjakas ning tema poisid Toomas Mattson ja Erik Salumäe alustasid siinmail muinsus-kaitse liikumist.

Mitu korda helistati prokura-tuurist ja tunti nende tegemiste vastu huvi. Rahustasin siis asjamehi. Hoidsin ka poisse sündmustega kursis.

Ma polnud varem sellist üh-tekuuluvustunnet õpilastega kogenud. Nende põlvkond hak-kas uut Eestit looma.

Meenub nõukogudeaegne või-mukas kooli inspekteerimine. Inspekteerimised olid tõesti väga ebameeldivad. Kooli tuli kaheks nädalaks 30 kontrolli-jat. Kõiki tunde külastati, kõik tööloigud vaadati üle. Otsiti ai-nult puudusi. Mulle sobib roh-kem praegune enesehindami-ne: kool peab ise oma tugevu-sed ja nõrkused tuvastama ning nendega hakkama saama.

Sinu tööaastate jooksul on ol-nud palju linnavalitsusi, kelle-ga on tulnud kokkuleppeid sõl-mida. Sul on arvatavasti oma strateegia, et vee peal püsida. Olen püüdnud olla paindlik. Viljandis on siiski olnud hea töötada. On õnnestunud ikkagi need vanad koolihooned re-montida ja panustada ka teh-noloogia arendamisse. Eks koolid arene ikka seal, kus ko-halik kogukond seda toetab.

Aavo Soopa

Praegune Viljandi kesklinna kool on kandnud 135-aastase ajaloo jooksul heale lapsele kohaselt mitut nime.

VABA AEG

Toimetaja AIVAR AOTÄHT, 433 0085, sakala@ajaleht.ee. Kuulutused tel 433 0062, kuulutused@sakalakirjastus.ee

KINO

Männimäe salongkinos täna kell 20 Rootsi film, draama «Simon ja tammed». Info aadressil www.mannimaja.ee.

ÜRITUSED

Fellini toiduklubis täna kell 19 Miku vegankohvik. Loeng ja maitseelamused vegetaarsete maailmast. Osavõtt 15 €. Lisa-info ja broneerimine e-posti aadressil info@kohvikfellin.ee või telefonil 435 9795.

Fellini kohvikus 29. juunil kell 21 Leila Röömel vanal eestiaegsel klaveril. Sisepääs prii. Lisa-info ja broneerimine e-posti aadressil info@kohvikfellin.ee või telefonil 435 9795.

Karksi-Nuia aianduse ja mesinduse selts korraldab mesinike ja asjahuviliste järjekordse õppepäeva «Emade kasvatus» 29. juunil kell 10 Polli-Järve talu mesilas.

Karksi valla kultuurikeskus korraldab 29. juunil kell 17 Eesti valdade suvemängud. Peetakse mälumäng ning kell 21 esinevad ansamblid C-Duur ja Udo bänd.

Viljandi maakonna pensionäride ühenduse suvekontsert algab 30. juunil kell 11 Viljandi Kaevumäel. Külalisesinejad Vändrast, Kiisalt ja Tartust.

Eesti psoriaasiliit korraldab 29. ja 30. juunil Viljandimaal Ramsi külas Kivi turismitalu suvekooli «Noored ja psoriaas». Osavõttasu 26 €. Lisainfo www.epsol.ee/?doc=15.

NÄITUSED

Sakala keskuses on 30. juunini fotonäitus «Viimse reliikvia» viimne võttepäev». Tallinna tä-

nav 5, Viljandi.

Karksi valla kultuurikeskuses on 1. juulini Karksi noortekeskuse loovusringi Susher-Vusher näitus ning esimese ja teise korruse fuajees «Loodusfoto 2011».

Tarvastu raamatukogus on 5. juulini Tarvastu muusika- ja kunstikooli juubelinäitus. Seda saab vaadata raamatukogu lastioleku ajal. Tel 436 6262.

Sakala keskuses on kuni 20. juulini avatud Siim Tederi fotonäitus.

Viljandi Linnagaleriis (raamatukogu kolmas korrus) on kuni 1. augustini avatud Kaupo Kikkase fotoinstallatsioon «Kaevurid».

Kondase keskuses näeb 7. juulini Emma Leppermanni studio väljapanekut «Õviitul», 14. juulini Kai Kiudsoo-Värvi klaasinäitust «Taevased ja maised asjad II», 26. augustini «Meisterfotograaf Jaan Riet. Inimesed ja paigad stereofotodel 1902—1935», 15. septembrini Anna Wildrose'i kollaaži- ja assamb-lažinäitust «Sinine, valge, punane» ja 22. septembrini Kaarina Staudinger-Loppukaare maale müstilistest olevustest «Õised olevused». Püsiekspositsioonis on Paul Kondase maalilooming Viljandi muuseumi kogust. Pikk tänav 8, Viljandi. Tel 433 3968.

Viljandi muuseumi näitusetoas on 11. augustini 1970. aastate laste elu kajastav näitus «Lapse

põli». Johan Laidoneri plats 10. Tel 433 3316.

Mõisaküla raamatukogus näeb Eesti Vabariigi 90. aastapäevaks valminud rändekspositsiooni «Eesti riiklikud teenetemärgid». Näitus annab ülevaate Eesti riiklike teenetemärkide ajaloost ja tänapäevast. Eksponeeritud on hulk haruldasi ning rahvale tundmatuid dokumente ja fotosid. Väljapanekut koostades on kasutatud lisaks rahvusraamatukogu kogudele Eesti filmiarhiivi, Eesti riigiarhiivi ja Eesti ajaloo-

muuseumi materjale. Näituse on koostanud Lea Hein ja kujundanud Tiit Laur. Raamatukogu on avatud E, K, N, R kella 10—17 ja T kella 12—19, L ja P suletud. Info tel 436 4103.

Suure-Jaani külalistemajas II-matari tänav 3-a Valev Seina maalinäitus «Jaanist mihkkipäevani». Tel 551 5932.

NIMEPÄEV

Tänased nimepäevalised on Leo ja Leopold.

Männimäe salongkinos linastub kell 20 Rootsi film «Simon ja tammed».

Maria Listra ja Jassi Zahharov lähevad tuuritama

Lauljad Maria Listra ja Jassi Zahharov alustavad 3. juulil kontserttuuri, mis jõuab paljudesse Eestimaa paikadesse.

Listra meenutab, et kohtus Zahharoviga Tallinna linnahallis eelmise kümnendi alguses, kui nad esinesid muusikalis «Hüljatud». «Mina olin siis veel pikuke, kuid mäletan, et Jassi vastu oli mul suur austus, mis on püsinud tänapäevani,» iseloomustab Listra oma suvist kaasesinejat. «Aktiivne koostöö algas eelmisel suvel. Juba esimestest proovidest peale hakkas meil mõte samas suunas liikuma ja ma loodan, et seda on ka laval tunda. Tekkis üllatavalt hea teineteisemõistmine.» Sellist lavasuhet Maria hindab, sest publikule on alati pakkuda midagi uut ja kvaliteetset ning ka endal on nauditav tööd teha.

Ehkki kevad on Maria arvates parim aastaaeg, naudib ta ka suve ja suvisi kontserte täiel rinnal.

Maria Listra ja Jassi Zahharovi kontserttuur «Vihmade taga» jõuab Viljandimaale 4. juulil, mil esinetakse Halliste kirikus. Teine kontsert on 17. juulil Viljandi Pauluse kirikus. («Sakala»)

TOOMAS HUIK («POSTIMEES»)

PEETER LANGOVITS («POSTIMEES»)

Maria Listra ja Jassi Zahharov annavad Viljandimaal kaks kontserti.

OSTAME kasvava metsa raieõigust, metsakinnistuid & metsamaterjali

ARU METSAGRUPP OÜ

■ arumetsagrupp@gmail.com

■ +372 56 49 66 05

■ www.arumets.ee

ARUMETSAGRUPP

Malberg Arenduse OÜ

METSA ÜLESTÖÖTAMISTEENUS

Valmet 860,1 ja MTZ 82 harvesteri- ja mootorsaelõikus

- materjalide ost • lankide kokkuost
- kraavide ja teeäärte puhastamine võsast
- võsahakkimine • muru niitmine
- trimmeritööd • muruplatside rajamine
- vasarniidukiga niitmine

Teeme teie metsad korda! Kuulutus ei aegu!
Tel 5254 732, 5533 835

ATRAKTSIOONID

- Veepark - liumägi kahe erineva liurajaga ja suur välibassein. Parvesaun. Pikajärve rand ja päevitusala
- Akuautorada
- Laste ATV-rada
- Pörkeautode maja ja vaateplatvorm
- Wii maja
- Ronimisväljak
- Rippsild
- Batuudid - maabatuudid, sportbatuudid, batuut-takistusrada

- Mudilaste tuba - ronimisala, pallimeri, mängunurk
- Pisike golfiväljak
- Trikiredel
- Köievedu
- Kardirada
- Labürint - üllatustega
- Lasermäng - Eestis ainulaadne tulistamise atraktsioon
- Kostüümide tuba
- Klaasikoda
- Ait-Kuivati Muuseum
- Vesijalgratas, kanuu ja paadid
- Tallisaal

Pilet 12 € (allameetrimised tasuta).

Grupipilet alates 10 inimest 10 €. Perepilet (2+2) 40 €.

Kohapealt saab osta sooja sööki, salateid, maiustusi, jooke ja jäätist.

Info ja broneerimine: tel 5340 3523, e-post: info@cantervilla.ee
Kodulehekülj: www.cantervilla.ee Asukoht: Pikajärve küla, Valgjärve vald, Põlvamaa

SPORT

Toimetaja MARKO SUURMÄGI, 433 0042, marko.suurmagi@ajaleht.ee

TULEKUL

TRIATLON. Laupäeval kell 10 algab Viljandi rannas Eesti karikavõistluste kolmas etapp. Kell 10 stardivad harrastajad ja noored, kell 11.30 antakse lähe põhidistantsile ning kell 14 on kavas lastevõistlus.

TENNIS. Laupäeval ja pühapäeval kell 11 algavad Viljandi järve ääres Eesti kolmanda liiga meistrivõistluste mängud.

JALGPALL. Laupäeval kell 18 kohtuvad Viljandi staadionil Eesti ja Läti maavõistlusel FC Flora ja FK Ventspils.

PETANK. Pühapäeval kell 12 algab Viljandi rannas petangisarja järjekordne etapp.

Naiste seas tuli viies koht

Nädal tagasi selgitasid Eesti paremad ratturid Harjumaal riigi meistreid nii tempo- kui grupisõidus. Viljandi klubi esindajatest tõi parima koha koju Sille Puhu naiste grupisõidus.

Naiste eliitseltskonnas startinud Puhu oli edukas juba temposõidus, kus ta läbis 25 kilomeetri pikkuse distantsi keskmise kiirusega 36,8 kilomeetrit tunnis ja sai kirja kuuenda koha.

Järgmisel päeval grupisõidus pääses Puhu koos viie konkurendiga ülejäänud grupil eest ära ning lõpetas 87,5-kilomeetrise sõidu viiendana.

Meesjuunioride arvestuses alustas Greg Hallop 25 kilomeetri pikkust temposõitu liiga ettevaatlikult ega suutnud distantsi teisel poolel enam konkurente püüda. Kokkuvõttes sai ta kirja üheksanda koha. Jaanus Tasane oli 18. ja Georg Paldra 24.

Grupisõidus tuli noormees- tel sõita 100 kilomeetrit rohkem ning Greg Hallop oli kogu

AEROBIKA. Pühapäeval kell 12 algab Viljandi järve ääres korvpalliväljakul aeroobikatund. Seekord on kavas zumba.

SUVEMÄNGUD. Laupäeval ja pühapäeval peetakse Karksi-Nuias Eesti valdade suvemänge. Kavas on kergejõustik, meeste ja naiste võrkpall, jalgrattakross, orienteerumine, mälumäng, köievedu, jahilaskmine, petank ning juhtide võistlus.

MOTOKROSS. Laupäeval kell 11 algab Ainja krossirajal noorte krossivõistlus. Arvestust peetakse üheksas võistlusklassis.

võistluse üks aktiivsemaid rattureid. 25. kilomeetril pääses eest viiest ratturist koosnev grupp, kuhu kuulus ka tema.

Edu kasvas kohati juba üle minuti, kuid siis hakkas peagrupp tööle ning 92. kilomeetris püüdis jooksikud kinni. Viis kilomeetrit hiljem pani grupist plehku seitse ratturit ja nende sekka kuulus taas Hallop.

Otsustavad sündmused juhtusid seitse kilomeetrit enne finišit, kui esimene grupp jagunes kaheks ning väsinud Hallop jäi tagumisse poolde. Kokkuvõttes oli ta kuues. Jaanus Tasane lõpetas 12. ja Georg Paldra 18. kohaga.

23-aastaste ratturite konkurents tuli 42 kilomeetri pikkuses temposõidus kuuendaks Martti Välk. Josten Vaidem alustas enda kohta liiga tagasihoidliku tempoga ja oli lõpuks kümnes.

Sama koha sõitis Vaidem välja kaks päeva hiljem grupisõidus. Martti Välk lõpetas 16. kohaga. («Sakala»)

Viljandi rattaklubi parima tulemuse sõitis lõppenud Eesti meistrivõistlustel välja Sille Puhu: ta tuli naiste eliitklassis grupisõidus viiendaks.

MALE

Turniir toob Viljandisse hulga suurmeistreid

MARKO SUURMÄGI
marko.suurmagi@ajaleht.ee

Viljandis algab esmaspäeval, 1. juulil nädal aega kestev Ilmar Raua maleturniir, mille säravaim osaleja on eksmaailmameister Aleksander Halifman.

«Sellist võistlust pole Viljandis ega tegelikult kogu Eestis pikka aega olnud. Siin mängitakse ikka õiget malet,» lausus turniiri korraldaja Gert Elmaste.

Kallis võistlus

Endisaegse maletaja Ilmar Raua 100. sünniaastapäeva puhul saab Viljandi maleklubi CC Fellin eestvõttel teoks turniir, mille sarnast pole pikka aega juletud korraldada. Seitsme päeva jooksul mängitakse üheksa vooru mõtlemisajaga poolteist tundi 40 käigule pluss 15 minutit partii lõpuni.

«Niisugune turniir on väga kulukas ning ka osalejatele on see üsna kallis, sest nädal aega tuleb ju Viljandis elada,» rääkis Gert Elmaste ning lisas, et enamasti kestavad Eesti malevõistlused kuuni kolm päeva.

Turniiri eelarve on vähemalt 10 000 ja auhinnafond 5000 eurot.

Esikohta ja sellega kaasnemat 1500 eurot tuleb jahtima 1999. aastal maailma-meistriks kroonitud Aleksander Halifman, kellel on osalejatest kõige kõrgem rahvusvaheline reiting.

Peale tema on osalema oodata veel seitset suurmeistrit ning nimekirjas kokku on 68 inimest.

Elmaste selgitust mööda ei meelitata kuulsaid maletajaid Viljandisse rahaga. «Suuri stardisummasid me maksta ei suuda,» nentis ta. «Halifman on varem Eestis võistlemas käinud. Talle meeldib siin ning ta tuleb seekord koos perega.»

Eesti parematest maletajatest on kohal peaaegu kõik, välja arvatud mullune võitja Jaan Ehvest. Rahvusvahelise maleföderatsiooni FIDE reitingu põhjal on Halifmani järel paremuselt järgmine osaleja Eesti suurmeister Kaido Külaots. Kõige kaugem küllaline tuleb Indiast ja selleks on samuti suurmeistri staatuses Jha Shiram.

Eesti parima maletajana hakkab järgmisel nädalal Viljandi spordihoones nuppe tõstma suurmeister Kaido Külaots, kes reitingu järgi on turniiril paremuselt teine osaleja.

ELMO RIIG

Naistest on kohal peaaegu kogu Eesti koondis, kes mullu osales maleolümpial.

Pikk traditsioon

Ilmar Raua mälestusturniiri peetakse tänavu juba 47. korra, alates 1966. aastast. Vahepeal on see ära jäänud vaid ühel korral, 1985. aastal. Samasse perioodi jäävad ka turniiri paremad ajad. Näiteks 1986. aastal võitis Viljandi suurima malevõistluse hilisem maailma-meistri kandidaat ja praegugi maailma tipu kuuluv Gata Kamski.

1913. aastal Viljandis sündinud ja 1941. aastal Argentinasse Buenos Aireses surnud Ilmar Raud on Viljandi läbi aegade kuulsaim malemeister. 1920. ja 1930. aastatel peeti teda üheks Eesti paremaks ja andekamaks maletajaks. Kahel korral tuli ta Eesti meistriks ning 1939. aastal pälvis

Eesti koondise koosseisus maleolümpial pronksmedali. Pärast seda ei sõitnud ta enam Euroopasse tagasi, sest siin oli alanud sõda.

Raua võimed jäid paraku täielikult avanemata, sest ta suri juba 28-aastasena. Spordiajaloolaste väitel lõi tal Argentinasse välja pärlilik kalduvus vaimuhaigusele. Mõni päev enne surma võitis poliitsei ta kinni ühel Buenos Aireses peatänaval, kus ta reguleeris liiklust. Järgmisel päeval viidi Raud arestikambri haiglasse, kus ta kaks nädalat hiljem suri.

Ilmar Raua mälestusturniiri saavad kõik huvilised jälgida nii Viljandi spordihoones kui internetis aadressil www.eestimale.ee/raud2013, kus avaldatakse pidevalt tulemusi ja tehakse tähtsamatest partiidest otseülekannet.

Turniiri võitja selgub pühapäeval.

Tartu t 8, 71020 Viljandi
Üldtelefon 433 0040
Faks 433 4275
Internet: <http://sakala.ajaleht.ee/>
e-post sakala@ajaleht.ee
Reklaami telefon 433 0063, faks 433 0080
Kuulutuste faks 433 0066
e-post reklaam@sakalakirjastus.ee,
kuulutused@sakalakirjastus.ee
Klienditeenindaja-sekretär
Marge Ira 433 0040
Peatoimetaja Hans Väre 433 0050
Peatoimetaja asetäitja
Marko Suurmägi 433 0042
Vanemtoimetaja
Rannar Raba 433 0051
Toimetajad
Maarja Möldre 433 0082
Anu Arak 433 0082
Arvamustoimetaja
Karl-Eduard Salumäe 433 0048
Reporterid
Aivar Aotäht (uudised) 433 0085
Margus Haav (kultuur) 433 0046
Sigrid Koorep (uudised) 433 0049
Madis Luik (sport) 433 0043
Sten Mahov (tarbija) 433 0052
Kaie Mölter (uudised) 433 0041
Siim Piirak (uudised) 433 0084
Üllar Priks (uudised) 433 0044
Tiina Sarv (kultuur) 433 0047
Egon Valdaru (uudised) 433 0053
Fotograaf Elmo Riig,
Marko Saarm 433 0057
Korrektorid Kadri Soon,
Ülle Mällmann 433 0056
Kujundusjuht Ain Kivilaan 433 0058
Küljendus Piret Holtsmann,
Katri Henga 433 0055
Reklaamitoimetuse peaspetsialist
Merlin Muts 433 0063
Müügispetsialistid
Airi Janke 433 0060
Monika Schults 433 0064
Kuulutuste ja ajalehe tellimuste
vastuvõtu klienditeenindaja
Andra Tetsmann 433 0062
Kujundaja Imbi Padrik 433 0081
Küljendaja-kujundaja
Liina Valt 433 0081
Korrektor Gitta Lilienthal 433 0083
Finantsjuht
Pilvi Sume 447 7099
Raamatupidajad
Kaie Liiv 433 0065,
Meeli Eismann 433 0068

Kuulutuste vastuvõtt tööpäeviti kella 9–17, lõuna kella 13–13.30. Järgmise päeva ajalehte kella 12-ni. «Sakala» ilmub viis korda nädalas. Väljaandja AS Ühinenud Ajalehed. Juridiline aadress Gildi t 1, 51007 Tartu. Postiaadress Rütüli t 14, 80010 Pärnu. Toimetus käsikirju ei tagasta ja võtab endale õiguse neid lühendada. Välisautorite honorarid kantakse üle pangakontole üks kord kuus järgmise kuu 6. kuupäeval. Kõik ajalehes «Sakala» avaldatud artiklid ja fotod on autoriõigusega kaitstud teosed, mille reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma AS-i Ühinenud Ajalehed kirjaliku nõusolekuta keelatud.

Trükitud Kroonpressi trükkikojas. Tiraaž 8743

Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda pressinõukogusse, pn@eal.ee või telefon 646 3363.

Kolmapäeval sündis Viljandis kaks poissi.

30 AASTA EEST «Tee Kommunismile», 21. VI 1983

Leningradi oblastis Narvast ida pool olevat ala kutsutakse Ingerimaaks, kus kõrvuti venelastega elab soomlasi, isureid, vadjalasi ja eestlasi. Hiljuti viibis seal esimese kategooria jalgsimatkal kultuurikooli tublimatest õpilastest moodustatud grupp. Eesmärgiks oli tutvuda vadjalaste ja nende maaga. Esmakordselt mainitakse soome-ugri rahvaste perre kuuluvaid vadjalasi Novgorodi kroonikates.

KARKSI VALLA KODUKANDIPÄEVAD

Reedel, 5. juulil
20.00 Karksi ordulinnuses kontsert: Ott Lepland ja bänd, Üheksas Laine ja DJ Hibernetic
Pilet eelmüügist 5 €, samal õhtul 7 €

Laupäeval, 6. juulil Karksi ordulinnuse päev, Viljandimaa virred
10.00 Karksi ordulinnuses käsitöömeistrite laada avamine
Lõõtsal mängib Julius Vilumets, tantsivad Samm Sassis, Sõlesepä ja Mari.
11.00 Karksi Peetri kirikus kontsert: ansamblid Höbeniit, Ehatäht ja kirikukoor
Miku-Manni lasteteatri etendus «Kõige parem»
11.30 Ordumeistrite ja ordumeistri kandidaatide rongkäik Karksi-Nuiast Karksi ordulinnusesse
12.00 VI Karksi ordumeistri valimised, tantsuteater Sisters Shahrzad, võistlused publikule, Bonifatiusse gildi tegevustoad.
Avatud on viburada, kinotelk, vanade fotode näitus...
14.00–15.00 Mulgi lõuna
15.00 Viljandimaa virrede folklooritund lastele ja lastega
16.00 Viljandimaa virrede kontsert «TULE MULKE KÜLLÄ!»
Esinevad folkloorikollektiivid Lätist, Tallinnast (Korea folkloor), Kihnust, Setomaalt, Võrumaalt ja Mulgimaalt.
20.00 Simman ansamblitega Kukepillid ja Vanad Sõbrad. Pilet 3 €

Pühapäeval, 7. juulil Mulgi meeste mängud
12.00 Karksi valla kultuurikeskuse ümbruses Mulgi meeste mängud ja ametlikud Viljandimaa meistrivõistlused kiikingus

KINNISVARA

Müüa 1-toal keskk korter Päril, üldp 43 m², l k, hind 10 500 €. Tel 5837 3114.

Müüa 2-toal renoveeritud korter Tartu t 49, hind 27 000 €. Tel 5668 1808.

Müüa 3-toal korter. Tel 507 8477.

Ostan maja Viljandi lähiümbruses. Tel 511 4472.

Üürile anda 3-toal korter Männimäel. Tel 5906 4487.

SÕIDUKID

Ostame 1990.—2008. a sõiduautosid. Tel 5555 8120.

TEENUSED

Carstopsis kliimahooldus 45 €.

EESTI PLAST

vajab

VEOTEENUST

kaks korda nädalas
Viljandi–Maardu suunal.
Nõutav tagaluuktootukiga auto.

Tel 520 1824.

Ehitus-, remondi- ja elektritööd. Tel 5604 8309.

Lahkus kallis

LEIDA HOMMIK

14. IX 1920 — 23. VI 2013

Mälestab õepoeg Enno perega.

Urni muldasängitamine teisipäeval, 9. juulil kell 12 Tānassilma kalmistul.

Mälestame mõnusat memme

LEIDA HOMMIKUT

Avaldame kaastunnet omastele.
Perekonnad Siirus ja Meiesaar

SILVETEK OÜ

Tel 518 6855, 5343 2882,
e-postiaadress silvete@hot.ee.

Kaardid ennustavad, h 1,09 €/min. Tel 900 1727.

Kaevetööd ja planeerimine miniekskavaatoriga. Tel 518 2573.

Katuste ja fassaadide ehitus, üld-ehitus ja remont. Tel 5387 7119.

Metsamaterjali väljavedu Valtra traktori ja vedava haagisega. Tel 513 8866.

OÜ Hansa Meistrimehed teeb üldehitustöid. Tel 5744 4286.

Piksekaitsetöid. Tel 5667 4254, www.piksepoisid.ee.

Puit- ja krohvmajade värvimine, survepesu. Tel 5190 7192.

Raamatupidamisteenus. Tel 5330 9119.

Trimmerdamine, võsalõikus. Tel 5192 8788.

Värvavad, trepid, piirded. Tel 517 5265.

TÖÖ

Akende restaureerimisega tegelev firma võtab tööle viimistlejaid/restauraatoreid. Töökoht Olustveres. Nõutav töökogemus. Info tel 5565 5359.

Pakun ettevõttele või kogemustega ehitusbrigadile tööd katusekatte vahetamisel Karksis. Eterniidi asendamine savikiviga. Töö algus augustis. Tel 5695 5931.

Vajame karjakut. Tel 5821 6900.

Vajatakse keevitajat. Tel 517 5265.

Vajatakse rahvusvaheliste vedude autojuhti. Tel 504 4113.

PÕLLUNDUS

Müüa pakiheina. Tel 5333 7526.

OST

Ostan vanu katalüsaatoreid. Tel 504 4777, www.remetal.ee.

Südamlik kaastunne Tiinale perega kalli

HEINO SUITSMARDI
kaotuse puhul.

Anneli ja Leo

Avaldame kaastunnet omastele

TOIVO JAANSOO
kaotuse puhul.

Perekond Varkel

Kõikjal jälgis su tööd ja tegudest, elad edasi omaste seas.
Kallist

ENDEL MIKKU
1. IV 1931 — 28. VI 2012
mälestavad esimesel surma-aastapäeval lapsed peredega.

UUS PEUGEOT 2008 LINNAMAASTIKULE

Hind alates 13 750 €
Keskmine kütusekulu alates 3,8 l/100km, keskmine CO₂ emissioon alates 98 g/km peugeot.ee/2008

UUS PEUGEOT 2008

MOTION & EMOTION

Tallinna 97, Viljandi
Tel 433 0980, e-post hooldus@rael.ee
www.rael.ee

Rael Autokeskus

MÜÜK

50 cm segapuud 27 €/rm, alates 11,4 rm vedu tasuta. Tel 5332 4176.

Haavaklotsid 60 l võrgus, 1 € võrk. Tel 5679 7034.

Halupuud ja kaseklotsid võrgus. Tel 5637 3783.

Kasevihad. Tel 5699 3245.

Kuivad kütteklotsid, puit- ja turbabrikett. Vedu. Hulgi soodushinnad. Tel 506 8501.

Lõhutud küttepuid. Vedu. Tel 433 3130, 523 8503.

Magus Eesti maasikas sõidab Viljandi linna igal õhtul kella 19.30—20.30. Helista ja telli tel 5556 4471. Kohtumispaike kokkuleppel.

Müüa 50 cm kuiva lepakütust. Vedu. Tel 511 4472.

Müüa turbabriketti kojutoomiseks. Tel 506 6684.

Pakitud kütteklotsid ja kamina- puud. Vedu tasuta. Tel 433 3130, 523 8503.

Pakitud turba- ja puitbrikett alusel. Vedu. Tel 433 3130, 523 8503.

Saunavihad. Tel 5458 3370.

KAOTATUD

24. juunil kaotatud rohelise kiibiga võtmed. Leidjale korralik vaevatasu. Tel 5898 0213.

TÄHE Baar & Peosaal

Kaks saali, 80 ja 50 kohta.
Posti t 6, tel 433 3155
Catering suveüritustele.
Peo- ja peielaudade ettetellimine ning info
tel 501 9674, e-post feldmann@feldmann.ee.

Holstre Kool 180

Vilistlaste kokkutulek 17. augustil

12.00 registreerumine | 15.00 aktus | 19.00 mängib ansambel MaMa

Osavõtumaks on kuni 1. augustini 10 €, hiljem ja kohapeal 15 €. Osavõtumaks tasuta! Paistu vallavalitsuse arvelduskontole Swedbankis 221032471075 või SEB pangas 10302005449008. Selgitusse märkida «Holstre 180», lõpetamise aasta, kooliaegne ja praegune nimi.

Lisainfo www.holstre.vil.ee, tel 5303 4198 või e-posti aadressil helve@holstre.vil.ee.

Centrumi II korrusel
naiste- ja lastekaupade
kaupluses

Mona-Lisa

LÕPUMÜÜK

29. juunini. 1. juulist suletud.

Hinnad all kuni **80%**

20 € ostu puhul kingitus!

Avatud E–R 10–19, L 10–17

REKLAAMTEKST

Kärnerikoolitus Pollis euroraha toel

Pool aastat kärnerikoolitust Pollis annab veendumuse, et just sellise kavaga õpe on sobiv vanemaealistele aiandushuvilistele.

Oleme Euroopa Liidu sotsiaalfondist rahastatava kaheaastase projekti «Lõuna-Viljandimaa vanemaealistele piirkonna tööandjate vajadustele vastav kvalifikatsioon — osav mulk on aia kuningas» teine rühm, kes alustas novembris 2012 ja lõpetab detsembris 2013. Eesti Maaülikooli põllumajandus- ja keskkonnainstituudi Polli aiandusuringute keskuse ettevõtmisel liikuma pandud projektile on leitud kõlav nimi «Osav mulk on aia kuningas». Selleks et aias paremini toimetada, omandame koolitusel teadmisi, oskusi ja vilumusi. Kuningana palees aednikud ei istu.

«Küsi alati, see on koht, kus saate ja võite seda teha,» ärgitas projektijuht Liidia Klaas juba esimestel puuviljanduse koolitustel. Algul oli küsijaks teistest rohkem aiandusega tegelev Aili, aegapidi hakkasid uurima teisedki. Talvel tegid kogenud lektorid meile selgeks puuviljanduse A ja B, puuviljade ja marjakultuuride sordiaretuse sordid ja nende omadused. Polli on Eestis ainus koht, kus kõik vajalik sellise koolituse jaoks olemas: eri kultuuride aiad, kogenud teadlased ja spetsialistid.

Üks asi on õppepäevadel uusi võtteid õppida, teine põhjalikult ise katsetada. Toivo Univer juhendajana ei jäta ühtki vaba minutit seletamata, miks üht või teist tööd niimoodi tehakse. Ta on mitmekülgsete teadmistega spetsialist, kes juhhib tähelepanu ka aia taga kasvavatele kreeka pähklipuudele, mis meie kliimas pole just tavalised.

Puukoolis on kuningaks Kalju Lõivukene. Kõike seal toimuvat juhendab tema. Miks tuleb istikute tüved laasida, miks eemaldada

õied, miks murda metsikud võrsed, miks, miks... Kes teaks luuviljalistest rohkem kui vanemteadur Heljo Jänes või taimekaitsest ja maheviljelusest rohkem kui juhataja kohusetäitja Kersti Kahu!

Hirsa-harsa, irra-arra või hoopistükki risti-rästi

Praktilise võralõikuse käigus saime oskused ja teadmised, miks on üht või teist tööd vaja täpselt niimoodi teha.

«Hirsa-harsa oksad võrast välja lõigata,» näitas Liidia Klaas pirniaias. Kuigi võralõikuse üldpõhimõtted on ühesugused, on igal aednikul siiski oma käekiri.

Aias, kus vahesid haritakse-niidetakse traktoriga, tuleb võra kujundamisel seda arvestada. Reavahedesse pikki väljaulatuvaid oksa ei jäeta. Panime selle kõrva taha.

Aprillikuus istutasime Toivo Univeri juhendamisel poole päevaga 46 puud, mis on Univeri jutu järgi keskmine aiatöölise norm. Selle eest maksti kunagi 2 rubla ja 56 kopikat. Meile istutamise eest tasu ei makstud, küll aga piskut stipendiumi praktikapäevade eest.

Omamoodi kuiv trenn oli talvine laua ääres pookimine. Okste lõikamine ja nende kokkusobitamine on kunst. Kellel on kätt ja silma, sel läheb see korda nagu pillimängu oskus. Inglise keeles õppisime aianduse oskussõnu, et mitte jääda hätta seemnete ostmisel pakendilt lugedes.

Ühel praktikapäeval lugesin katses olevate maasikasortide õisi, õisikuid, õielõikaja ja külmakahjustusi ühe taime kohta. Praegu korjame maasikaid ning selle käigus tutvume eri sortide, nende välimuse ja saagivõimega.

Kõik tarkused paneme enda jaoks tallele.

Mis edasi?

Kuidas jätkata pärast koolitust? Kas rajada oma aed või leida rakendust palgalisena? Kuidas alustada? Kas kasvatada vajalik kogus istikuid ise või osta puukoolist? Ühele hektarile kulub keskmiselt 4000 taime. Saaki saab alles kolmandal aastal. Enne kui tuleb tulu, läheb aastaid. Selliseid mõtteid mölgutab nii mõnigi meie kursuslastest. Enamik soovib oma rajatud aiast tulu saada ja toita teisi. Saagi kasvatamine on oskus, ahela lõpp ehk turustamine omaette ooper.

Rõngus ja Pollis ühe ettevõtja sõstraistandike laiendamisest lugedes tunduvad suured eesmärgid täitumatu. Üle öö ja läbi mõtlemata aiandus ei käi. Meenub aastatetagune aiandusfoorum Paines, kus muuhulgas propageeriti astelpajuistanduste rajamist. Seepeale lausus toonane aiandusliidu juht Valdur Miller: «Me pole nii rikkad, et miljoneid likku panna!»

Õeldakse, et iga kingsepp jäägu oma liistude juurde. Aednik peab aga olema laia silmaringiga ja nägema kõike ümbritsevat. Hea meeleaga lähaks saaga Polli mõisa müüri äärset võsa lõikama. See häirib. Kaugelt tulija ei tea ju, et see ei kuulu Polli aiandusuringute keskusele, vaid on eraomaniku maa.

Oma õpilased töid sel kevadel Polli aedadega tutvuma Räpina aianduskooli õpetajad Jaan Kivistik ja Toivo Niiberg. Siin on, mida vaadata. Sealt tuleb meie noor põlvkond aednikke.

Tänu Polli rahvale

Nüüd, kui koolitusel hoog sees, võiks Pollis sarnase projektiga jätkata. On huvilisi ja vajadust. Projektirahaga on koolitatavatele ostetud korralikud tööriistad (aiakäärid, saed ja köplad), mis

kestavad aastaid. Õeldakse, et hea tööriist on pool tööd.

Meie rühma tänu kõigile Polli aiandusuringute keskuse inimestele. Olles praktiliselt, näeme, kui väikese arvu inimestega tehakse Polli aedades suurt tööd. Sordiaretuse ja teadustegevuse edendamiseks peaks riik rohkem raha leidma. Vaid nii saab järjepidevust säilitada. Meie oma tööga saame aidata ainult ühel suvel.

Projektijuhi Liidia Klaasi algatatud külastusreisid Türi lillelaadale ja puukoolidesse annavad lisateadmisi ja võrdlusmomendi teiste potentsiaalsete tööandjatega. Koolituselt leiab ka uusi tuttavaid, keda seob ühine aiandushuvi.

Polli sordiaretajatel on õnnelik käsi, aastakümnete jooksul on aretatud hulga sorte. Talvel teooriatunnis said kursuselased õppematerjaliks heas eesti keeles ja huvitavalt kirjutatud Kalju Kase raamatu «Puuviljandus», mida oli talveõhtutel aega uurida. Selle põhjal võiks aiandusliku viktoriini küsimused koostada.

Pollis on aretatud 93 sorti, sealhulgas 26 õuna-, 3 pirni-, 19 ploomi-, 1 hapu ja 16 magusa kirsipuu sorti ning 4 maasika-, 6 vaarika-, 1 karusmarja-, 1 punase sõstra, 3 valge sõstra ja 13 musta sõstra sorti. Õunapuu vegetatiivaste tüüpe on aretatud 10.

HEINO LAIAPEA,
kärnerikoolitusel osaleja

Heino Laiapea fotod:

• Mustasõstraistanduses juhendab põõsaste lõikamist vanemteadur Asta Virve Libek.

• Pookimine õppeklassis (vasakult Helve Viinapuu, Heli Palutaja ja Ivar Palutaja).

Eesti Maaülikool
Polli aiandusuringute keskus

www.emu.ee

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks